

LUOTTOFILLARI-PROJEKTI

Matalan kynnyksen yhteisöllisyyttä Kallion seurakunnassa

Moona Seppä

Opinnäytetyö, kevät 2016

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Kristillinen lapsi- ja nuorisotyön

suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + kirkon

nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Seppä, Moona. Luottofillari-projekti. Matalan kynnyksen yhteisöllisyyttä Kallion seurakunnassa. 85 s., 1 liite. Kevät 2016. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillinen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) +kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Luottofillari-projekti oli Kallion seurakunnan toimintaa, joka alkoi syksyllä 2014 ja päättyi loppusyksystä 2015. Siinä jätettiin lukottomia polkupyöriä kaikkien kaupunkilaisten käyttöön. Luottofillari-toimintaan haettiin rahoitusta jatkoa varten. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Kallion seurakunnan Luottofillari-pajalla olleiden mielikuvia seurakunnasta, projektin tarkoituksesta, yhteisöllisyydestä ja omistajuudesta. Lisäksi tavoitteena on tutkimuksen avulla kehittää Luottofillari-toimintaa. Tutkimuksessa haastateltiin Luottofillari-pajalla olleita, Kallion seurakunnan työntekijöitä, Luottofillari Facebook-sivusta tykänneitä, sekä ihmisiä, jotka olivat kuulleet projektista, mutta eivät olleet osallistuneet siihen.

Tutkimus oli laadullinen toimintatutkimus, joka analysoitiin sisällönanalyysillä. Haastatteluista saatu aineisto litteroitiin, koodattiin ja teemoiteltiin. Luottofillari-toiminnassa on kyse luottamuksesta ja yhteisöllisyydestä. Suuri osa vastaajista nimesi samat teemat projektin tarkoitukseksi. Lisäksi vastaajat nimesivät monia muita tarkoituksia projektille, jotka vastasivat tutkimuksia siitä, mikä kiinnostaa vapaaehtoistyössä nuoria aikuisia. Toiminnalla vaikutti olevan myös vertaistuellinen merkitys pajalaisille. Matalan kynnyksen Luottofillari-toiminta tavoitti sen ikäisiä henkilöitä, jotka eivät yleensä osallistu mukaan seurakunnan vapaaehtoistyöhön.

Luottofillari-pajalla olleista haastateltiin kahdeksaa ihmistä, joista viiden henkilön mielipiteet seurakunnasta muuttuivat aikaisempaa positiivisemmiksi toiminnan myötä. Tutkimuksen perusteella työkokeilussa olevat tarvitsevat Alppilan kirkolla aikaisempaa enemmän työntekijän tukea sekä ohjausta eteenpäin. Aidosti yhteisöllinen toiminta ei kuitenkaan synny ylhäältä käsin työntekijän ohjauksessa.

Asiasanat: sosiaalinen pääoma, luottamus, osallisuus, yhteisöllisyys, seurakunta

ABSTRACT

Seppä, Moona. Trustbike project. Low-threshold communality in Kallio's church. 85 p., 1 appendices. Language: Finnish. Spring 2016. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

Trustbike project is Kallio's church's activity. It was founded on September 2014 and it ended in late autumn 2015. In project bicycles were left on the streets without any locks and anyone can use them. In research was interviewed people from the Trustbike factory, Kallio's church's workers, people from Trustbike's Facebook page and also people who had heard of the project but had not visited in the factory. The purpose of the research was to investigate the above-mentioned people's images about the church, communality, ownership and purpose of the project. The research was also intended to develop the Trustbike activities.

Research is a qualitative action research and it is analyzed by content. Data obtained from the interviews has been transcribed, coded and categorized into different themes. The Trustbike action is all about communality and trust. A large proportion of the respondents named the same themes indication for the project. They also named many other purposes for the project. These corresponded to the studies about what interests young adults in volunteer work. Low-threshold Trustbike activities reached also people who usually do not participate on church's volunteer work.

Eight people, who worked in the factory, were interviewed. Six of them had no experience of the functionality of the church or the experiences were slight. Five defendant's opinions changed more positive while they attended Trustbike action. Based on examination people in work experiment needs more support and guidance than what they have got. But a truly collaborative environment does not arise from the top-down under the employee's guidance.

Keywords: Social capital, trust, implication, communality, church

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	8
3 SOSIAALINEN PÄÄOMA	10
3.1 Vastavuoroisuusperiaate	11
3.2 Sosiaaliset verkostot.....	12
3.3 Luottamus.....	12
4 OSALLISUUDEN YHTEISÖ	15
4.1 Seurakuntalaisten osallisuus	15
4.2 Yhteisöllisyys.....	17
4.2.1 Seurakuntayhteys	17
4.2.2 Yhteisöllisyydestä yksilöllisyyteen	19
4.3 Ryhmät	20
4.3.1 Turvallisuus ryhmässä	20
4.3.2 Ryhmän ja sen sosialisointien kehitysvaiheet	21
5 ALTRUISMI	23
5.1 Diakonia	25
5.2 Auttamisen teologia.....	26
6 MIELIKUVAT SEURAKUNNASTA.....	29
6.1 Kohtaaminen	29
6.2 Seurakunta ja media	29
6.3 Urbaani usko -tutkimus	30
7 VAPAAEHTOISUUS OSANA SEURAKUNTALAISUUTTA.....	32
8 INNOVATIIVINEN PROJEKTI	34
8.1 Projektin strategia	34
8.2 Innovaatiot.....	35
9 TUTKIMUSOTE	36

9.1 Toimintatutkimus	36
9.2 Laadullinen tutkimus	37
9.3 Tiedonkeruumenetelmät	38
9.4 Analyysimenetelmät	39
9.5 Tutkimusjoukko	40
9.6 Tutkimustehtävät.....	42
10 TUTKIMUSTULOKSET	43
10.1 Mielikuvat seurakunnasta ennen toimintaa	43
10.2 Mielikuvat seurakunnasta toiminnan aikana	45
10.3 Mielikuvat fillaripajasta osana seurakunnan toimintaa	48
10.4 Mielikuvat projektin tarkoituksesta.....	50
10.5 Yhteisöllisyyden kokemukset pajalla	56
10.6 Projektin omistajuus.....	57
10.6.1 Omistajuus projektin aikana	57
10.6.2. Omistajuuden suuntaaminen tulevaisuudessa	59
10.7 Toiveet jatkon suhteen ja kehittämisideat	62
10.7.1 Kehittämisideat	63
10.7.2 Toiveet uskonnolliseen toimintaan pajalla	67
11 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	69
11.1 Oppimiskokemukset.....	74
11.2 Jatkotutkimusaiheet	75
LÄHTEET	77
LIITE 1: TUTKIMUSKYSYMYKSET	84

1 JOHDANTO

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Luottofillari-pajalla olleiden mielikuvia seurakunnasta, projektin tarkoituksesta, yhteisöllisyydestä ja omistajuudesta. Tämän lisäksi tutkimuksen avulla halutaan kehittää Luottofillari-toimintaa. Tutkimuksessa haastateltiin Luottofillari-pajalla olleita, Kallion seurakunnan työntekijöitä, Luottofillari Facebook -ryhmän jäseniä ja henkilöitä, jotka olivat kuulleet projektista, mutta eivät olleet osallistuneet siihen. Eri ryhmiä haastatteleamalla saatiin monipuolinen kuva eri taustoista olevien ihmisten mielikuvista. Usean eri ryhmän haastattelu oli myös työelämän yhteistyötahon toive.

Luottofillari-projekti oli Kallion seurakunnan yhteisöllistä toimintaa, joka alkoi syksyllä 2014 ja jatkui loppusyksyyn 2015 saakka. Toiminnalle on haettu rahoitusta jatkoa varten. Tutkijan roolin lisäksi olin itse aktiivisesti mukana pajatoiminnassa projektin alusta asti. Pajalla kunnostettiin ja maalattiin pyöriä tietyn konseptin mukaan. Tutkimus onkin laadullinen toimintatutkimus.

Pajalla olleet polkupyörät saatiin lahjoituksena ihmisiltä ja taloyhtiöiltä. Lahjoituksia tuli enemmän, kuin niitä ehdittiin noutamaan. Valmiit pyörät jätettiin kaikkien kaupunkilaisten käyttöön Alppilan kirkon eteen, ilman lukkoa tai panttia. Luottofillaria voi lainata vapaasti ja jättää käytön jälkeen seuraavalle. Ensimmäiset 20 pyörää siunattiin liikkeelle 3.5.2015 Luomakunnan sunnuntain messussa ja pyö-

riä jätettiin kirkon eteen sitä mukaan, kun niitä valmistui. Luottofillareita on lanseerattu myös eri tapahtumissa: Stadin kelat -tapahtumassa, Helsinki Pride -puistojuhlassa ja Kaustisten kansanmusiikkijuhlissa.

Luottofillari-toiminnassa tarkoituksena on osoittaa luottamus ihmisiin teoin ja synnyttää näin luottamusta. Pajalla kohdattiin, miltä tuntuu, kun minuun luotetaan ja miltä tuntuu luottaa muihin ihmisiin.

Katsokaas, tässä ei ole pyöristä kyse, vaan jostakin ihan muusta. Nuo pyörät, ne ovat viestin välittäjä. Ne kertovat, että tässä maailmassa, jossa meidän ei pitäisi mitään muuta kuin pelätä toisiamme, me sanomme, että emme pelkää. Pitäisi epäillä, kytätä, kyylätä, kyräillä ja kokea kaikki ihmiset arveluttaviksi. Mutta me sanomme, että he ovat veljiämme ja sisukamme. (Toiviainen 2015.)

Luottamuksen lisäksi toiminnassa on kyse yhteisöllisyydestä. Pajatoiminnan tulisi olla matalan kynnyksen toimintaa, johon kaikilla on mahdollisuus osallistua.

Myös tutkimukseen osallistuneilla oli samat käsitykset toiminnan tarkoituksesta.

Lisäksi he kertoivat useita muita mielikuvia projektin tarkoituksesta. Vastausten perusteella voidaan päätellä, mitä haastateltavat pitävät toiminnassa tärkeänä.

Pajalaisten mielikuvat toiminnan tarkoituksesta vastasivat suurelta osin myös niitä toimintamuotoja, joita nuoret aikuiset pitävät aikaisempien tutkimusten mukaan tärkeinä vapaaehtoistyössä.

Teoreettisessa viitekehyksessä esitellään sosiaalista pääomaa Robert Putnamin näkökulmasta. Lisäksi esitellään muun muassa Thitzin väitöskirjaa osallisuudesta, Hyypän näkemystä luottamuksesta ja Urbaani usko -tutkimusta.

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Kallion seurakunta koki vuoden 2011 alussa rakennemuutoksen, kun Kallion seurakunta ja Alppilan seurakunta yhdistyivät yhdeksi seurakunnaksi (Kirkon tiedotuskeskus 2008). Alppilan kirkko on vuonna 1957 valmistunut seurakuntakeskus. Kirkkosalin ja seurakuntasalin lisäksi kirkosta löytyy myös urheilu- ja kerhotilat. (Helsingin seurakunnat 2012.) Nykyään Alppilan kirkolta löytyy myös Luottofillaripaja. Pyörätelineet, joihin pyöriä voi jättää, ovat Kallion kirkon ja Alppilan kirkon vieressä.

Luottofillaripaja, jossa pyöriä kunnostetaan, sijaitsee Alppilan kirkon vanhassa pannuhuoneessa. Tila oli ennen varasto, ja se oli monta kymmentä vuotta käyttämättömänä. Ensimmäiset kuukaudet projektista meni tilan siivoamiseen, maalaamiseen ja sisustamiseen. Projektissa mukana olevat saivat muokata tilasta omannäköisen ja päättää kaikesta tilan sisustukseen ja maalaamiseen liittyvistä asioista. Luottofillaripajalla pyöriä kunnostivat seurakuntalaiset, opiskelijat, yhdyskuntapalvelua suorittavat, työkokeilussa olevat ja myös henkilöt, jotka eivät kokeneet olevansa seurakuntalaisia. Tässä tutkimuksessa heitä kaikkia kutsutaan pajalaisiksi.

Luottofillari-toimintaa ohjaa Kallion seurakunnan strategia, jossa halutaan muun muassa luoda vahvaa omistajuuden kokemusta, suunnata resurssit ulospäin, jolloin paino on tekemisessä, ei palavereissa, pitää tiiviisti yhteyttä jokaisen seurakuntalaisen kanssa, toteuttaa radikaalia diakoniaa sekä pitää kirkot hengen ja

elämän keskuksina (Kallion seurakunnan strategia 2013–2016). Varsinkin strategiassa olevan vahvan omistajuuden kokemuksen luominen ohjasi Luottofillari-projektia. Pajalaisten oli tarkoitus olla toiminnan subjekteja. Tavoitteena oli, että he mieltäisivät projektin omakseen ja toimisivat siinä aktiivisina osallisina. Tässä tutkimuksessa viitataan tähän omistajuuden kokemisena.

3 SOSIAALINEN PÄÄOMA

Robert D. Putnamin (2000, 19) kuvauksessa sosiaalisella pääomalla viitataan sosiaalisiin verkostoihin ja vastavuoroisuuteen sekä niissä syntyvään luottamukseen. Sosiaalisilla suhteilla on arvoa, ja ne lisäävät tuottavuutta yksilöillä ja ryhmissä.

Putnam tutki Yhdysvalloissa sosiaalisen pääoman vaihtelua pitkällä aikavälillä. Hänen tutkimuksen keskeisin tulos oli, että viimeisten vuosikymmenten aikana yhteisöllisten ryhmien jäsenmäärät ovat alkaneet laskea. Aktiivisten vapaaehtoisten vanhetessa, uusia jäseniä ei saatu tilalle läheskään niin paljon kuin aikaisemmin. Yksi syy tähän on television katsominen, joka vie nykyään enemmän aikaa ihmisten vapaa-ajasta kuin ennen. (Putnam 2000, 16, 62.)

Hyypä painottaa sosiaalisessa pääomassa sen vaikutuksia hyvinvoinnille ja terveydelle. Hyypän (2002b, 57) mukaan sosiaalista pääomaa voi kuvailla yhteisöhengeksi. Se ei ole yhteistoimintaa tai siitä seuraavaa käyttäytymistä vaan piilevä ominaisuus. Se on resurssi, jonka vaikutuksena yhteisön demokratia ja hyvinvointi lisääntyvät.

Myös Putnam (2000, 22, 28) ja Kouvo (2014b, 144–145) ovat tutkineet sosiaalisen pääoman positiivisia vaikutuksia. Niitä ovat muun muassa vastavuoroinen

apu, yhteistyö, luottamus, institutionaalinen tehokkuus ja työelämämenestys. Sosiaalinen pääoma vaikuttaa talouteen, demokratiaan, terveyteen ja onnellisuuteen.

Sosiaalinen pääoma on yhteisön käsite, jota yksilönä ei pysty saavuttamaan. Ihmisillä ei ole sosiaalista pääomaa, vaan ihmisten muodostamilla yhteisöillä. Seuduilla, joilla sosiaalista pääomaa on eniten, koetaan vapaaehtoinen kansalaistoiminta normaaliin arkielämään kuuluvaksi. Suomessa tämä on yleisintä suomenuotsalaisen väestön keskuudessa. (Hyyppä 2005, 14–15.) Kouvon (2011, 211) mukaan sosiaalista pääomaa voi olla myös yksilön tasolla, jolloin sosiaalinen pääoma on sosiaalisista verkostoista saatava hyöty.

Uskonnollisilla ihmisillä on enemmän sosiaalista pääomaa kuin uskonnottomilla. Uskonnolliset myös osallistuvat useammin vapaaehtoistyöhön ja hyväntekeväisyyteen kuin muut ihmiset. Kuitenkin myös kirkoissa jäsenten osallistuminen on laskenut viime vuosikymmenillä. Uusi sukupolvi ei osallistu toimintaan niin aktiivisesti kuin vanha sukupolvi. (Putnam 2000, 67, 70–72.)

3.1 Vastavuoroisuusperiaate

Vastavuoroisuusperiaate kuuluu sosiaalisen pääoman käsitteeseen. Yleisellä vastavuoroisuudella tarkoitetaan sitä, kun joku tekee toiselle jotakin, odottamatta

mitään tiettyä takaisin, mutta luottaessaan siihen, että joku tekee kuitenkin hänelle jotakin. Yleisen vastavuoroisuusperiaatteen toimintamalli on Kultainen sääntö. (Putnam 2000, 20–21.)

Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille. (Matt. 7:12).

3.2 Sosiaaliset verkostot

Sosiaalisten suhteiden kokonaisuutta kutsutaan sosiaaliseksi verkostoksi. Sosiaalisista verkostoista on hyötyä niiden jäsenille. Ne välittävät tehokkaasti tietoa ja lisäävät hyvinvointia. Sosiaaliset verkostot ovat yksi osa sosiaalisen pääoman kokonaisuudessa. (Kouvo 2014b, 137, 144.) Sosiaaliseen pääomaan kuuluu lisäksi myös vastavuoroisuuden normit ja luottamus (Putnam 2000, 19).

3.3 Luottamus

Seurakunta on luottamuksen yhteisö, joka tuo erilaiset ihmiset yhteen (Kohtaamisen kirkko 2014, 16). Luottamus merkitsee uskoa ja varmuutta. Se on yleensä huomaamaton tekijä, joka ohjaa ihmistä valinnoissa ja vaikuttaa käyttäytymiseen. Luottamus on vuorovaikutussuhde, joka syntyy kanssakäymisen ja yhteistyön vaikutuksena. Sitä voi olla tuttuihin, tuntemattomiin ja institutionaalisiin järjestyihin. Myös luottamus itseensä on välttämätöntä luottamuksellisissa vuorovaikutussuhteissa. Luottamus tekee elämästä ennustettavan, hallittavan ja tuo siihen mielekkyyttä. (Harisalo & Miettinen 2010, 23–24, 29, 55.)

Ihmiset joilla on vahvat moraaliset periaatteet kuten totuuden puhuminen, reiluus ja lupausten pitäminen luottavat myös helpommin muihin ihmisiin (Kouvo 2011, 214). Luottamusta toisiin ihmisiin voi kuvata odotetun tai sovitun toiminnan toteutumisena. Yleistyneellä luottamuksella tarkoitetaan luottamusta tuntemattomaan. (Kouvo 2014a, 16–18.) Eriksonin (1982, 241) mukaan perusluottamus syntyy varhaisimmissa lapsuudenkokemuksissa. Siihen vaikuttaa ratkaisevasti vuorovaikutussuhde hoitavaan vanhempaan.

Luottamus instituutioihin lisää yleistynyttä luottamusta ja vastavuoroisesti yleistynyt luottamus lisää luottamusta instituutiota kohtaan. Yhdistystoimintaan osallistumiseen vaikuttaa yleistynyt luottamus ja luottamus siihen, että yhdessä toimimalla voidaan muuttaa asioita. (Ilmonen 2002, 154–155.)

Luottamus pitää koossa ihmisten välisiä suhteita. Se vaikuttaa myönteisesti terveyteen ja vähentää stressireaktiota. (Hyypä 2005, 33, 37.) Hyypän (2002b, 42) tutkimuksen mukaan epäluottamus vaikuttaa terveyteen haitallisemmin kuin ylipaino.

Luottamuspääomalla on suuri merkitys organisaatioissa. Luottamuspääoma motivoi ihmisiä tekemään työnsä hyvin, kannustaa, sitouttaa ihmiset yhteisiin tavoitteisiin sekä auttaa oppimaan, kokeilemaan ja kehittämään. Luottamuksellisessa ilmapiirissä on luonnollista jakaa ideoita ja myös varoittaa muita mahdollisista riskeistä. Luottamuspääoma saa ihmiset ylittämään itsensä ja yltämään hyviin saavutuksiin. (Harisalo & Miettinen 2010, 40–42.)

Putnamin (2000, 136) mukaan luottamus lisää kansalaistoimintaan osallistumista. Kansalaisjärjestöihin kuulumattomat saattavat päästä osallisiksi järjestöjen tuotoksista, sillä toiminnan vaikutuksesta myös vähemmän aktiivisten kansalaisten luottamus voi kasvaa lähialueella. Tätä kutsutaan sateentekijävaikutukseksi (rainmaker effect). Myös van der Meerin (2003, 143) mukaan ihmiset osallistuvat kansalaistoimintaan mukaan todennäköisemmin alueilla joissa on yleistynyttä luottamusta.

Epäluottamus luo ihmisille tarpeen luottamukseen. Sen myötä työyhteisöön voi syntyä epämiellyttävyyttä ja ihmiset saattavat vältellä toisiaan. Epäluottamus synnyttää ryhmien välisiä jännitteitä. Epäluottamuksen vallitessa ihmiset eivät halua ottaa kantaa, vastuuta ja välttelevät velvollisuuksia, koska eivät koe saavansa oikeudenmukaista kiitosta työstään. Se heikentää myös kehittämistä ja muutosta. Luottamuksen puuttuessa ihmiset haluavat ajaa omia etujaan, pitää kiinni omista näkemyksistään ja ovat haluttomia etsimään kompromisseja. Epäluottamus saa ihmiset varomaan ja pelkäämään toisiaan sekä epäilemään itseään. (Harisalo & Miettinen 2010, 46–47, 50–52.)

4 OSALLISUUDEN YHTEISÖ

Osallisuus vaikuttaa minuuden vahvistumiseen. Identiteetti, vaikuttaminen ja joukkoon kuulumisen vaikuttavat positiivisesti mielenterveyteen. Hyväksyvässä ilmapiirissä tapahtuva osallisuus ehkäisee masennusta. Osallisuus vahvistaa ihmisen valmiutta yhteisöllisyyteen. (Mäkelä 2011, 14, 19, 22.)

Yksilön käsitys osallisuudesta voi olla tunne kuuluvuudesta johonkin (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015a). Yhteisöissä osallisuus tarkoittaa jäsenten tasavertaisuutta, arvostusta ja luottamusta. Osallisuuteen kuuluu myös mahdollisuus vaikuttaa asioihin. Osallisuutta edistämällä vähenee eriarvoisuus ja riski syrjäytyä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015b.)

Osallistumisen ja osallisuuden ero näkyy siinä, onko tilanne johon osallistuja tulee luotu valmiiksi. Kun osallistuja saa itse vaikuttaa tilanteen suunnitteluun, muodostumiseen ja kulkuun, on kyse osallisuudesta. Osallisuus yhdistää ja sen kautta syntyy yhteinen toimintaympäristö. Osallisuudessakin voi olla erilaisia aktiivisuuden tasoja. Osallisuutta edistävä toimintakulttuuri vaatii ajattelutavan muutosta ja riittäviä resursseja. (Rantala 2011, 140, 143.)

4.1 Seurakuntalaisten osallisuus

Päivi Thitz (2013, 17) pohtii väitöskirjassaan:

[-] löytääkö tämän ajan ihminen seurakunnasta itselleen merkityksellisen yhteisön, jos hänen paikkansa siellä on olla toiminnan objektina.

Pitkä traditio rajoittaa uusia mahdollisuuksia. Seurakunnassa itsestäänselvyytenä pidetyt toimintamallit saattavat vahvistaa työntekijäkeskeisyyttä. Jotta seurakuntalaisten osallisuus ja toiminnan kehittämisessä mukana oleminen kasvaisivat, tulisi työntekijäkeskeistä toimintamallia vähentää. Osallistavassa toimintamallissa työntekijän roolina on olla toiminnan mahdollistaja. Tämän lisäksi myös seurakuntalaisten ajatusmaailma tulisi muuttua pois objektin roolista. Seurakuntalaista osallistava puhe viittaa työntekijän ohjaukseen, kun taas kumppanuutta korostava puhe viittaa omaehtoiseen toimijuuteen työntekijän rinnalla. (Thitz 2013, 87–91, 95.)

Osallisuus toteutuu vastavuoroisesti, ei organisaatiolähtöisesti. Työntekijöiden puhe on usein tahattomasti seurakuntalaista objektoivaa. Seurakuntalaisten näkemyksiä toiminnan kehittämisestä tulee ottaa selville ja mahdollisuuksien mukaan toteuttaa. (Ahlfors, Haapiainen, Jukko, Murtovuori, Nummela, Peippo, Pesonen, Rikkinen, Seppänen & Sten 2013, 6-8.)

Meidän kirkko -osallisuuden yhteisö -strategian mietinnössä (2007, 11, 24, 39) pohditaan seurakuntien tarvitsevan erilaisia tapoja elää kristittyjen yhteyttä. Strategiassa pidetään tärkeänä vahvistaa jäsenten mahdollisuuksia kehittää toimintaa. Elämyksellinen toiminta seurakunnassa kiinnostaa suomalaisia kristittyjä ja toimintaan tullaan mukaan usein objekteina. Seurakuntien työkalut tuuri on työntekijäkeskeistä. Kasteessa saatu yhteinen pappuus tuo kuitenkin mukanaan yhteisen vastuun.

4.2 Yhteisöllisyys

Yhteisö voi viitata joko yhteenkuuluvuuden tunteeseen tai jaettuun maantieteesseen, historiaan ja arvoihin (Saastamoinen 2009, 42). Ihminen on sosiaalinen olento, jolle on luontaista toimia yhteisöllisesti. Yhteisöllisyys vaikuttaa terveyteen yhtä paljon, kuin tupakoimattomuus tai matala verenpaine. (Hyypä 2002b, 53–54.) Voidakseen hyvin ihmisen tulee olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja hänellä tulee olla päämääriä (Durkheim 1985, 466).

Ihmisen persoona ja sosiaalinen identiteetti kehittyvät vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Peilatussaan itseään muihin, ihminen tulee tietoiseksi omasta ja toisten identiteetistä. (Harisalo & Miettinen 2010, 61.) Jäsentymätön minäkuva heijastetaan toiseen ja sen heijastuessa toisesta, se vähitellen kirkastuu itselle (Erikson 1982, 250).

4.2.1 Seurakuntayhteys

Kirkko on jäsentensä muodostama yhteisö (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 125). Kristillinen yhteisön olemus on keskinäinen rakkaus. Kristus yhdistää sen jäsenet toisiinsa. Kristuksen läsnäolo kristityssä synnyttää lähimmäisenrakkautta kaikkia ihmisiä kohtaan. (Kopperi 2007, 151–152.) Yhteys Kristukseen ja muihin kristittyihin synnyttää seurakunnassa yhteisön (Malkavaara 2011, 127).

Seurakuntalaisten yhteisöllisyydessä erityispiirteenä on hengellisyys, joka on läsnä kohtaamisissa. Hengellisyyden koetaan olevan läsnä myös silloin, kun siihen ei erikseen viitata. Aktiivisesti seurakunnan toiminnassa mukana olevat kokevat yhteisönsä seurakunnassa tärkeänä. Kuitenkin suuri osa ihmisistä on näiden yhteisöiden ulkopuolella. Osa seurakunnan jäsenistä kokee pääsyn yhteisöjen sisään vaikeaksi. Suvaitsevaisuus ja erilaisuuden hyväksyminen madaltavat kynnyksiä yhteisöjen sisään. Yhteisöllistä kirkkoa voidaan rakentaa lisäämällä vuorovaikutusta ja avoimuutta työntekijöiden ja seurakuntalaisten välillä. (Thitz 2013, 78, 86, 144.)

Kirkkoon kuulumisen ja toimintaan osallistuminen ei ole itsetarkoitus. Niiden tavoitteina on seurakuntayhteyden ja Jumalan kohtaamisen vahvistaminen. Yhteyttä kaivatessaan eri ihmiset kaipaavat eri asioita. Jotta monenlaiset ihmiset löytäisivät mielekkään tavan kokea yhteyttä, tulisi seurakunnan nähdä erilaisia kohderyhmiä ja tarpeita sekä uudistua. Suuri osa seurakunnan toiminnasta on istumista, analysointia ja keskustelua. Seurakunnan toiminnassa tulisi ottaa huomioon myös erilaiset lähestymistavat, toimintatavat sekä erilaiset oppijat. Yhteisöissä rakennetussa yhteisössä tulee pitää huoli siitä, että se säilyy avoimena ja on valmis ottamaan sisäänsä myös uusien osallistujien tuomia vaikutteita. Seurakunta voi rohkaista omaehtoista yhteisöllisyyttä antamalla tilat, resurssit ja työntekijän tuen. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 70, 85–86, 90, 145.) Vastauksena Päivi Thitzin pohdinnalle, yhteisön löytymisestä toiminnan objektina, vastaavat Hauta-aho ja Tornivaara (2009, 90) teoksessaan suoraan, ettei aitoa yhteisöllisyyttä saada syntymään ylhäältä käsin.

Kristittyjen yhteisölle on ollut alusta saakka ominaista keskinäinen yhteys ja osallisuus. Kirkon toiminnan tulisi kehittyä niin, että mahdollisimman moni löytäisi oman paikkansa sen yhteisöstä eri elämäntilanteissa. Kirkon osallisuuden yhteisön tarkoitus on tuoda Jumalan rakkaus ja armo arkipäivään. Suomalainen uskonnollisuus on muuttunut yksilölliseen suuntaan. Kirkon haasteena on yhdistää individualistinen uskonnollisuus seurakunnan olemukseen kuuluvaan yhteisöllisyyteen. (Meidän kirkko 2007, 3-4, 11–12.)

4.2.2 Yhteisöllisyydestä yksilöllisyyteen

Individualismilla tarkoitetaan yksilöllisyyttä -ihmisen heikentyneitä tai irtaantunutta suhdetta yhteisöihin. (Saastamoinen 2011, 62.) Jälkimoderni yhteiskunta, jossa elämme, on individualistinen. Nykyään ihmiselle on keskeistä yksilön korostaminen, perinteisten yhteisöjen sijaan. (Kangaspunta 2011, 25.) Ennen ihminen määriteltiin hänen yhteisönsä kautta, nykyään oman elämäntarinan ja mielihiteiden mukaan (Saastamoinen 2011, 62).

Yhdysvaltalaisessa keskustelussa individualismin nähdään vaikuttaneen arvomuutokseen, jossa hedonismia ja itsensä toteuttamista pidetään arvossa. Jälkimodernissa yhteiskunnassa itsekeskeisyys, kuluttaminen ja lyhytjänteisyys ovat osana elämäntapaa. Ne johtavat tyhjyyden tunteeseen ja tätä kautta jatkuvaan itsetutkiskeluun, joka vie sijaa yhteiskunnallisilta asioilta ja aidosti toisista ihmisistä kiinnostumiselta. (Saastamoinen 2011, 72–73.)

Yhteiskunta ei määrää ihmiselle sosiaalista roolia, vaan ihminen pystyy vaikuttamaan omaan rooliinsa. Jälkimodernissa yhteiskunnassa ihmisellä on valinnanvapaus liittyä vapaamuotoisiin yhteisöihin, joissa on hänen kanssaan samoin ajattelevia henkilöitä. (Kangaspunta 2011, 25.) Yksilöllistyminen voidaan nähdä ongelmana, jonka ratkaisu on yhteisöllisyys tai yksilön vapautena valita itse omat ryhmänsä (Saastamoinen 2011, 63).

4.3 Ryhmät

Ihminen kuuluu moneen erilaiseen ryhmään elämänsä aikana. Ryhmään kuuluminen on jokaisen perustarve. Ryhmät voidaan jakaa primaari- ja sekundaariryhmiin. Primaariryhmät ovat pitkäkestoisia ja ryhmän jäsenet ovat läheisiä keskenään. Sekundaariryhmät syntyvät jonkin tavoitteen saavuttamiseksi. Sen jäsenien suhteet ovat etäisemmät kuin primaariryhmässä. (Jyväskylän yliopisto Kieli-keskus i.a.) Kouvon (2011, 211) mukaan sosiaalinen pääoma yhdistää ja mahdollistaa pyrkimisen kohti yhteisiä tavoitteita.

4.3.1 Turvallisuus ryhmässä

Turvallisuus ryhmässä syntyy luottamuksesta, hyväksynnästä, avoimuudesta, tuen antamisesta ja sitoutumisesta. Turvallinen ryhmä nostaa esiin ihmisten parhaat puolet. Ryhmä- ja tiimipohjaisissa työyhteisöissä vuorovaikutustaidot ovat

suurella arvolla. Uusiutumiskyky, luovuus ja ongelmanratkaisu edellyttävät turvallista ryhmää. Ryhmän psyykinen turvallisuus kasvaa vaiheittain. (Aalto 2000, 16-21.)

4.3.2 Ryhmän ja sen sosialisoinnin kehitysvaiheet

Ryhmä käy läpi viisi erilaista kehitysvaihetta: forming, storming, norming, performing ja adjourning. Muodostuminen (forming) on alkuvaihe, jossa ryhmän jäsenet tutustuvat toisiinsa. Vaiheessa luodaan ryhmän perussäännöt ja sovitaan tavoitteista. Kuohunta (storming) vaiheessa ryhmän jäsenet voivat olla eri mieltä prioriteeteista ja niiden tärkeysjärjestyksestä. Erilaisten pyrkimysten yhteensovittaminen voi luoda ristiriitoja ryhmään. Normeista sopimisen (norming) vaiheessa ryhmä on tiivistynyt ja ryhmällä on yhteiset toimintasäännöt. Suoritusvaiheessa (performing) keskinäisriippuvuus takaa yhteistyön ja sitoutumisen. Ryhmä uppoutuu tehtävään sovittujen prioriteettien mukaan. Päätösvaiheeseen (adjourning) päädytään projekteissa ja jos ryhmästä lähtee usea jäsen. (Pennington 2005, 72-73.)

Ryhmäsosialisoinnissa uudet jäsenet sosialisoidaan ja vakiinnutetaan ryhmään. Siinä on viisi vaihetta, jotka ovat: investigation, socialisation, maintenance, resocialisation ja remembrance. Tutkiskeluvaiheessa (investigation) valitaan tai nimetään ryhmään uusi jäsen. Sosialisointi (socialisation) vaiheessa ryhmä opettaa uudelle jäsenelle päämäärät, säännöt ja normit. Ryhmä voi joutua tekemään

myönnytyksiä ja liian monen uuden jäsenen tulo voi viedä ryhmän takaisin kuohuntavaiheeseen. Ylläpitovaiheessa (maintenance) joudutaan pohtimaan ryhmäläisten rooleja ja usein vaihtamaan niitä. Uudelleensosialisaatio (resocialisation) voi seurata, jos ryhmä ei ole pystynyt jakamaan rooleja uudelleen ja sovittamaan tulokasta ryhmään. Uusi jäsen voi syrjäytyä ja lähteä ryhmästä, jos häntä ei saada uudelleensosiaalistettua ryhmään. Muisteluvaiheessa (rememberance) ryhmäläiset ja siitä lähteneet muistelevat ja pohtivat kokemuksiaan. (Pennington 2005, 75-76.)

5 ALTRUISMI

Altruismi on auttamista -toisen huomioivaa käyttäytymistä. Se voi olla yksittäisiä tekoja tai sosiaalista toimintaa. Siinä on kyse toisen hyvinvoinnin huomioimisesta, ilman ulkoista palkkiota. Tutkimuksen mukaan suomalaiset auttavat myötätunnosta, auttamisen ilosta ja kokevat auttamisen oikeana tapana toimia. Auttaminen kumpuaa ihmisen myönteisyydestä ja arvoista. Myös uskonto on keskeinen tekijä altruismissa ja vaikuttaa positiivisesti auttamiseen. Auttamista voi motivoida mahdollisuus tutustua uusiin ihmisiin auttamisen kautta sekä muiden odotukset avuliaisuudesta. Naisia auttamisessa motivoi velvollisuudentunto, miehiä vastavuoroisuus. Ihminen on samaan aikaan sekä itsekäs, että auttavainen. (Orava-saari & Pessi 2011, 71–72, 77, 85–87.) Myös teko voi olla samaan aikaan sekä altruistinen, että egoistinen (Malkavaara & Yeung 2007, 53).

Valmius auttaa muita on joidenkin tulkintojen mukaan keskeinen mitta ihmisen sosiaalisesta pääomasta. Kansalaistoimintaan osallistuminen ennustaa kasvavaa vapaaehtoistyöhön osallistumista, hyväntekeväisyyttä ja auttamista. Altruismiin liittyessä sosiaaliseen pääomaan, on siinä kyse yhdessä auttamisesta, ei puolesta tekemisestä. Sosiaaliset verkostot edistävät vastavuoroisuutta, tarjoavat mahdollisuuden auttamiseen ja apuun sekä kannustavat muiden huomioimiseen. (Putnam 2000, 116–117.)

Altruismi on antamista itseltä toiselle. Kristinuskon myötä toisista huolehtiminen, avun antaminen ja lähimmäisenrakkaus vaikuttivat länsimaiseen etiikkaan ja ne

vaikuttavat nykyäänkin ihmisten käsityksiin hyvyydestä. (Malkavaara & Yeung 2007, 50.) Puhdasta epäitsestä altruismia ei välttämättä ole edes olemassa. Auttaessaan ihminen voi saada hyvänolon tunteen teostaan. Mielihyvän tunne voi nousta, koska ihminen arvostaa hyvän tekemistä. (Malkavaara & Yeung 2007, 52.) Auttamisessa tulisi kuitenkin olla keskipisteenä apua tarvitseva ihminen, ei auttajan perusteet teolle (Elenius 2007, 176).

Pessin ja Saaren (2011, 27) mukaan toimivan yhteiskunnan edellytys ja tavoite on yhteisöllisyys ja solidaarisuus. Yhteisöllisyyden kokemus lisää auttamista (Oravasaari & Pessi 2011, 86). Malkavaaran ja Yeungin näkökulmasta (2007, 53, 56) altruismi lisää yhteisöllisyyttä. Altruismin ja yhteisöllisyyden kasvaessa, kasvavat myös ihmisten onnellisuus ja luottavaisuus. Eri näkökulmiin auttamisesta ja yhteisöllisyydestä voi vaikuttaa niiden kehällisyys.

Ihminen pitää luonnollisena oikeutenaan saada itselleen lisää hyötyjä ja resursseja. Kilpailuperiaate on vahva ja itsekkyyks on hyväksyttävää. Ihmisen oletetaan olevan itseks. Tämän oletuksen pohjalta toimii talous, hallinto ja politiikka. (Malkavaara & Yeung 2007, 51.) Kilpailukyky on perusteltua elinkeino- ja työelämässä. Se voi kuitenkin siirtyä ja kasvaa myös muilla elämän osa-alueille. (Pessi & Saari 2011, 18.) Putnam (2000, 117) tuo tähän näkökulman, kuinka ennen vähäosaisten auttaminen oli kansalaisvelvollisuus.

Kansalaisyhteiskunnan näkökulmasta katsottuna kirkko toimii institutionaalisenä organisaattorina edistäen kansalaisten aktiivisuutta ja auttamista. Se saattaa

myös innostaa kansalaisia aktivismiin. Kirkon odotetaan puolustavan oikeudenmukaisuutta ja lähimmäisyyttä. (Grönlund & Pessi 2011, 234, 242–243.) Kirkko voi olla näkyvä altruismin instituutio. Myös pieni apu voi jäädä monen mieleen itämään. (Malkavaara & Yeung 2007, 56.) Avun saaminen lisää todennäköisyyttä auttaa myös muita. Pienellä teolla voi näin olla myös heijastusvaikutus. (Putnam 2000, 122.)

5.1 Diakonia

Ei Ihmisen Poikakaan tullut palveltavaksi, vaan palvelemaan [- -] (Matt. 20: 28).

Diakonia perustuu kristillisyyteen ja rakkauteen ja siinä on kyse palvelemisesta. Kirkollinen diakonia pyrkii auttamaan varsinkin kaikkein heikoimmassa asemassa olevia. Diakoniatyö on myös yhteiskunnallista vaikuttamista. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a..)

Diakoniaa perustellaan luomisuskolla. Jumalan luomistyötä tulee kunnioittaa ja siitä tulee huolehtia tasavertaisesti. Kuitenkin lähimmäisten auttaminen on kaikkien yhteinen asia. (Elenius & Latvus 2007a, 13, 32.) Diakoniassa on kyse hyvistä teoista ja lähimmäisenrakkaudesta (Kopperi 2007, 143). Avaran diakonia tulkinnan mukaan kaikkea hyvää ja lähimmäiselle tehtyjä hyviä tekoja voidaan kutsua diakoniaksi (Elenius 2007, 158).

5.2 Auttamisen teologia

Keskeisin teologinen peruste altruismille on lähimmäisenrakkaus.

Jeesus vastasi: "Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydämeestäsi, koko sielustasi ja mielestäsi. Tämä on käskyistä suurin ja tärkein. Toinen yhtä tärkeä on tämä: Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. Näiden kahden käskyn varassa ovat laki ja profeetat." (Matt. 22:37–40.)

Jeesus määrittelee Raamatussa lähimmäisen kertomuksella Laupiaasta samarialaisesta. Siinä samarialainen auttaa rosvojoukon ryöstämää miestä ja maksaa hänen hoitamisestaan koituvat kustannukset. Aikaisemmin maassa makaavan miehen on ohittanut pappi ja leeviläinen, tätä auttamatta. Ryöstetyn miehen lähimmäinen on hänelle laupeutta osoittanut samarialainen, joka auttoi. (Luuk. 10: 25–37.)

Myös kirkkolaki (1993) korostaa lähimmäisenrakkautta ja määrittelee sen toteuttamisen yhdeksi perustoiminnakseen.

[-] kirkko julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramenteja sekä toimii muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi.

Lähimmäisenrakkautta kirkon perustehtävänä korostaa myös kirkon uusin toiminnan suunta. Kohtaamisen kirkko (2014, 15) määrittelee kirkon tehtäväksi kutsua Jumalan yhteyteen ja välittämään lähimmäisistä sekä luomakunnasta.

Autettaessa ei pyritä kuvittelemaan toisen avun tarvetta, vaan ihmistä autetaan hänen todellisten tarpeidensa mukaan (Kopperi 2007, 145; Mäkelä 2011, 23). Evankeliumissa Markuksen mukaan (10:46–52) Jeesus parantaa sokean kerjäläisen. Sokea Bartimaios pyytää Jeesukselta armahdusta. Jeesus kysyy tältä, mitä hän tarkalleen haluaa. Bartimaios vastaa haluavansa nähdä. Uskon myötä mies saa näkökykynsä takaisin.

Luterilaisen teologian mukaan ihminen pelastuu yksin uskosta ja yksin armosta, ei siis altruististen tekojensa ansiosta. Lutherin mukaan Jumalan rakkaus perustuu Hänen hyvään tahtoonsa, ei ihmisen saavutuksiin tai arvoon. Ihminen ei pysty itse pelastamaan itseään tekojensa kautta. Jumalan rakkaus luo ihmisen ja vanhurskauttaa syntisen. Jumala uhraa itsensä ihmisen synnin tähden. Tämä synnyttää kristityissä rakkautta muita syntisiä ihmisiä kohtaan. Ihminen, jossa elää Jumalan rakkaus, rakastaa myös muita ja tekee hyviä tekoja lähimmäiselle. Kristitty saa uskon Jumalalta ja usko synnyttää todellisen rakkauden. (Kopperi 2007, 143, 147–151.)

Luther kiteyttää valinnanvapauden altruismiin ja kuitenkin elämäntehtävän lähimmäisen auttamiseen kahdessa eri kohdassa teoksessaan Kristityn vapaudesta:

Kristitty on vapaa herra, joka hallitsee kaikkea eikä ole kenenkään alamainen. Kristitty on kaikkien altis palvelija ja jokaisen alamainen. Hyvät ja hurskaat teot eivät suinkaan tee hurskasta ja hyvää ihmistä, vaan hyvä ja hurskas ihminen tekee hyviä ja hurskaita tekoja. (Luther 1981, 19, 38.)

Hyvissä teoissa, joita ihmiset tekevät on nähtävissä Jumalan läsnäolo (Elenius 2007, 175). Jumalan rakkauden välikappaleena voi toimia jokainen (Elenius & Latvus 2007b). Hyvillä teoilla lähimmäiselle voi siis näyttää hänelle osan Jumalan rakkaudesta. Evankelioimista on sanojen lisäksi myös kristilliset teot ja toiminta (Ahlfors ym. 2013, 22).

6 MIELIKUVAT SEURAKUNNASTA

Halmeen (2008, 161) mukaan monen nuoren aikuisen mielikuva kirkosta on vanhanaikainen ja suvaitsematon. Nämä nuoret aikuiset kokevat kirkon toteuttavan heikosti ihmisoikeuksia kuten tasa-arvoa.

6.1 Kohtaaminen

Jumala toimii ihmisten kohtaamisten kautta. Mielikuvat kirkosta syntyvät kohtaamisissa sekä mediassa. (Kohtaamisen kirkko 2014, 20, 27.) Jokainen ihminen voi kasvaa kohdatessaan muita vuorovaikutussuhteessa. Pienikin kohtaaminen voi olla oleellinen. (Mäkelä 2011, 22–23.) Ihmisten elämänkysymysten käsitteleminen ja kohtaaminen voi olla peruste kuulua kirkkoon (Halme 2008, 154).

Kirkon tulee olla näkyvillä myös niiden ihmisten elämässä, jotka eivät osallistu seurakunnan toimintaan. Näkymällä esimerkiksi katukuvassa voidaan kirkon toimintaa viedä lähemmäs ihmistä. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 93.)

6.2 Seurakunta ja media

Informaation määrän kasvaessa ihmiset tarvitsevat suodattimia tietotulvalle. Tietoa luetaan verkosta usein sen mukaan, mitä tutut ja luotettavat ihmiset suosittelvat. Sosiaalisesta mediasta saadut mielikuvat muokkaavat ihmisten ajattelua. (Sakasti i.a.)

Suurimmalla osalla seurakuntalaisista ei ole säännöllistä kontaktia kotiseurakuntaansa. Kirkosta välittyy monelle se kuva, minkä viestimet nostavat esille. Mediasta saattaa välittyä kuva byrokraattisesta ja riitelevästä kirkosta. Kirkon tulisi panostaa imagoviestintään, ettei mediasta saatu kuva olisi seurakunnasta luotaantöntävää. Median avulla voidaan muuttaa asenteita, herättää ajatuksia sekä tiedottaa työstä. Kirkon läsnäolo mediassa voi luoda kuvan siitä, että kirkko on läheinen ja luonteva keskustelukumppani. Usein mainoskampanjan arvo on sen aikaansaamassa keskustelussa, eikä esimerkiksi mainostetun tapahtuman osallistujamäärässä. Mikäli osataan innovoida ja toimia luovasti, voidaan saavuttaa laajaa näkyvyyttä ilman suurta taloudellista panostusta. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 93, 150–154, 158, 165.)

6.3 Urbaani usko -tutkimus

Urbaani usko -tutkimus tarkastelee erityisesti nuorten aikuisten uskonnollisuutta Kallion alueella. Tutkimuksessa nuorilla aikuisilla tarkoitetaan 20–39 -vuotiaita. (Halme, Mikkola, Niemelä & Petterson 2006, 9.) Kallion alueella nuoret aikuiset ovat muita alueita enemmän etäällä kirkosta. Nuorten aikuisten asennemaailmaa voidaan tarkastella esimerkiksi suhteessa kirkon sisäiseen eli työntekijöiden asennemaailmaan. (Niemelä 2006, 61, 63.)

Halme palaa Urbaani usko -tutkimukseen myöhemmässä teoksessaan Uskonto ja kasvatus vuorovaikutuksena (2008, 159, 162). Tutkimuksen vastaajista,

jopa positiivisesti seurakuntaan suhtautuvat pitivät kirkkoa vieraantuneena arjesta ja vaikeasti tavoitettavana. Haastateltavilla saattoi olla kielteinen kuva kirkosta, mutta silti myönteinen kuva Kallion seurakunnasta. Nämä vastaajat eivät olleet edes juuri osallistuneet seurakunnan toimintaan.

7 VAPAAEHTOISUUS OSANA SEURAKUNTALAISUUTTA

Vapaaehtoistoiminta on kristityn kutsumusta toimia lähimmäisten hyväksi. (Meidän kirkko 2007, 24.) Kun puhutaan vapaaehtoistyöstä kirkossa, voitaisiin puhua yhtä hyvin seurakuntalaisuudesta tai kristityn vastuun kantamisesta. Yhdessä hyvän tekeminen voi tuoda merkityksellisyyttä elämään, vahvistaa uskoa ja seurakuntayhteyttä. Erilaisten tehtävien ja uusien kontaktien kautta seurakunta saattaa tulla läheisemmäksi ja siitä saatetaan löytää uusia puolia. Kun seurakuntalaiset ovat osa kirkon resursseja, voidaan toimintaa kasvattaa ja lisätä sen vaikuttavuutta. Vapaaehtoistoiminnassa on tärkeää, että ihmiset saavat tehdä merkityksellisiä asioita, mahdollisuuden tehdä hyvää, toimia yhteisön parhaaksi ja käyttää omia lahjojaan. Vapaaehtoistoiminnassa työntekijä pääsee elämään seurakuntalaisten kanssa yhdessä uskoa ja rakentamaan yhteisöllisyyttä. Vaarana vapaaehtoistyössä on toiminnan sisäpiiriytyminen ja innokkaiden tekijöiden uupuminen. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 125–126, 133–137.)

Tutkimusten mukaan paras rekrytointikeino vapaaehtoistyöhön on henkilökohtainen pyyntö (Putnam 2000, 121; Hauta-aho & Tornivaara 2009, 142). Putnamin (2000, 121) mukaan, mitä enemmän ihmiset ovat mukana sosiaalisissa verkostoissa, sitä todennäköisemmin heitä kysytään mukaan vapaaehtoistoimintaan tai auttamaan ja sitä todennäköisemmin he myös tähän suostuvat.

Myös vapaaehtoistoiminnassa seurakuntalaisen tulee olla toiminnan subjekti. Seurakuntalaiset määrittelevät työntekijöiden kanssa toiminnan tarpeita ja tavoitteita. Haasteena vapaaehtoistyössä on työntekijän rooli. Tämän tulisi olla toiminnan mahdollistaja, kouluttaja ja ohjaaja. Vapaaehtoistyön tulisi nousta seurakuntalaisuudesta ja seurakuntalaisuus voi toteutua esimerkiksi vapaaehtoistoiminnassa. (Ahlfors ym. 2013, 25.)

Aktiivisimmat toimijat vapaaehtoistyössä ovat alle 25-vuotiaat ja yli 50-vuotiaat. Kirkon vapaaehtoistoiminnassa nuorten aikuisten osuus on kaikista pienin osallistujista. Nuoria vapaaehtoistyössä kiinnostaa ideologiset toimintamuodot ja muiden auttaminen. Toimintatavoissa motivoivat yhteisö, näkyvät työn tulokset, toiminnan tehokkuus, joustavat toimintamuodot sekä toiminnan lähteminen nuorista itsestään ja heidän johtamana. (Grönlund 2006, 118–119.)

Urbaani usko -tutkimuksen mukaan aikaisempi kokemus seurakunnan toiminnasta tai uskontokasvatus lisäsivät vapaaehtoistoimintaan osallistumisen todennäköisyyttä seurakunnassa. Kirkon vapaaehtoisista 63 prosenttia oli osallistunut seurakunnan toimintaan aktiivisesti jo nuorena ja 73 prosenttia koki saaneensa uskonnollisen kasvatuksen. (Grönlund 2006, 126, 129.)

8 INNOVATIIVINEN PROJEKTI

Projekti määritellään usein tavoitteiden, resurssien ja ajan näkökulmista. Se voidaan määritellä myös aikaansaannoksien kautta. Projektien avulla organisaatio kykenee vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin, toteuttamaan strategiaa ja uusiutumaan. Projektin menestymiselle olennaista on hyvä johtaminen. Projekti on tavoitteellista työtä, välietappeja, riskien arviointia, riskien huomioon ottamista ja tähtäämistä tulokselliseen työhön. (Virtanen 2009, 16, 18–20, 36.)

8.1 Projektin strategia

Projektistrategiassa on kyse siitä, miten projektia ideoidaan, suunnitellaan, toteutetaan ja päätetään sekä kuinka sen tulokset arvioidaan. Yksittäisen projektin strategia liittyy organisaation strategiaan. Projektissa suunnittelu on jatkuva prosessi. (Virtanen 2009, 149, 153.) Luottofillariprojektissa ei ole erillistä strategiaa vaan tavoitteellinen toiminta pohjautui Kallion seurakunnan strategiaan. Projektissa päätettiin, ettei erillistä tarkkaa strategiaa tehdä, jotta toiminta on alhaalta ylöspäin suuntautunutta (bottom-up) ja siinä on tilaa innovaatioille.

Kannustaminen, positiivisiin asioihin panostaminen ja aikaansaannosten kehuminen vaikuttavat projektin menestykseen. Projektijohtamisessa on enemmän kyse ihmisten johtamisesta, kuin asioiden hallinnasta. Projektin toteutus tulee suunnitella niin, että innovaatiolle jää tilaa. (Virtanen 2009, 20, 46, 150.)

8.2 Innovaatiot

Kun ihmiset toimivat rutiinien mukaan, he pitävät näitä opittuja käytäntöjä totuuk-
sina. Tällöin toimitaan ilman kritiikkiä. Innovatiivisuudessa toimitaan tavanomai-
sen ajattelun ulkopuolella ja keksitään sille vaihtoehtoja. Uusien ideoiden avulla
voidaan korjata olosuhteita ja kehittää asioita. Innovatiivisuus auttaa luopumaan
vanhoista toimintatavoista. Ideat innostavat ihmisiä. (Harisalo & Miettinen 2010,
102–105.)

Innovaatiossa olennaista on uuden tuotteen, ratkaisun tai toimintatavan syntymi-
nen sekä sen täytäntöönpano. Innovaatioihin tarvitaan niitä suosiva työilmapiiri.
Tulos- ja palvelukulttuurissa korostetaan kannattavuutta, tehokkuutta, virheettö-
myyttä ja asiakaslähtöisyyttä. Innovaatiokulttuurissa sen sijaan korostetaan roh-
keutta, riskien ottamista, epäonnistumisen sietämistä ja luovuutta. Myös kommu-
nikoinnin ja kokousten tulisi olla yhteistä ajattelua ja innovointia tiedonjaon ja ri-
tuaalien sijaan. (Hannukainen, Kilpi, Nikiforow & Slotte 2006, 123–129.)

Innovaatioiden toteuttamisessa on tärkeää testata ideaa ajoissa ja toistuvasti.
Näin huomataan oikeat ongelmat ja pystytään ratkomaan niitä varhaisessa vai-
heessa. Kokeilemalla saadaan uutta tietoa, opitaan ja pystytään kehittämään
idea. Oletukset tulee testata. (Hassi, Maila & Paju 2012, 3, 8, 18–19.)

9 TUTKIMUSOTE

Tämä tutkimus on laadullinen toimintatutkimus. Siinä kerätään aineistoa puolistrukturoidulla haastattelulla neljältä eri ryhmältä. Aineisto analysoidaan sisälönanalyysilla.

9.1 Toimintatutkimus

Toimintatutkimus suuntaa käytäntöön, pyrkii muutokseen ja osallistaa tutkittavia. Tarkoituksena on muuttaa vallitsevia käytäntöjä ja ratkaista erilaisia ongelmia: teknisiä, yhteiskunnallisia, sosiaalisia tai eettisiä. Uuden tiedon tuottamisen lisäksi toimintatutkimuksessa on tarkoitus pyrkiä reaaliaikaiseen muutokseen edistämällä ja parantamalla tutkimuksen kohteita. Toimintatutkimuksessa tutkija on aktiivinen toimija yhdessä tutkittavien kanssa. Keskeisimmät toimintatutkimuksen piirteet ovat ongelmakeskeisyys, käytäntöön suuntautuminen ja muutokseen pyrkiminen. (Kuula 1999, 9-13, 19.)

Toimintatutkimuksissa keskeinen kysymys on tutkijan rooli: Kuinka paljon tämä saa vaikuttaa prosessin kulkuun? Tutkijan rooli toimintatutkimuksessa on muuttunut muutosta ohjaavasta ekspertistä tasavertaiseksi osallistujaksi. Osallistuvassa toimintatutkimuksessa tutkija pyrkii saamaan tutkimuksessa mukana olevia aktiivisiksi toimijoiksi ja näin edistää heidän omaehtoista oppimistaan. Tutkijan ollessa ekspertin roolissa muutosta saattaa syntyä, mutta samalla organisaatio on riippuvainen ulkopuolisesta konsultista. Toimintatutkimuksessa tutkijan rooli

voidaan määritellä negaation kautta ei-auktoriteetiksi, ei-konsultiksi ja ei-eksper-tiksi. (Kuula 1999, 116–117, 124, 205.)

Toimintatutkimuksen keskeinen piirre on yhteisöllisyys, jossa toimijat osallistuvat yhdessä tutkimukseen (Heikkinen 2010, 223). Luottofillari-projektin kehittämisen kannalta tutkimuksessa on kyse toimintatutkimuksesta. Projektissa on toiminnan alusta asti reflektoitu ja kehitetty työtä yhdessä. Toimijoiden kanssa yhteisissä keskusteluissa ja palaverissa on pohdittu vaihtoehtoja ongelmien ratkaisemiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Heikkinen (2010, 227) määrittelee muun muassa edellä mainitut esimerkit toimintatutkimukseen kuuluviksi.

9.2 Laadullinen tutkimus

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston koko on pieni, verrattuna määrälliseen tutkimukseen. Siinä ei ole tarkoitus tehdä tilastollista yleistystä. Tutkimuksessa tärkeää on osallistujien oppiminen, jonka uskotaan johtavan toimintaan ja sen ylläpitämiseen. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 74, 83, 85.)

Laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan, mistä ilmiössä on kyse. Siinä voidaan saada perusteellista tietoa. Laadullinen tutkimus käyttää sanoja, kun taas määrällinen tutkimus lukuja. Tutkimuksessa ilmiötä kuvataan, pyritään ymmärtämään ja tulkitaan. Aineistoa kerätään, kunnes tutkija ymmärtää ilmiötä ja tutkimusongelmaan saadaan vastaus. Tutkimuksen avulla saadaan uusi tapa kuvata ilmiötä.

Laadullisessa tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita merkityksistä. (Kananen 2014, 16–19.)

Laadullisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmiä ovat havainnointi, haastattelut, kyselyt ja dokumentit. Niitä voidaan käyttää joko erillään tai yhdistettynä. (Kananen 2014, 27; Sarajärvi & Tuomi 2009, 71.) Kananen (2014, 20, 31) mukaan tutkimusongelmana voi olla myös asian kehittäminen. Tutkimus tuottaa tietoa päätöksenteon tueksi. Sosiaalinen media mahdollistaa erilaisten ryhmien syntymistä eri aihealueiden ympärille. Myös näitä ryhmiä voidaan tutkia.

9.3 Tiedonkeruumenetelmät

Haastattelussa pyritään saamaan mahdollisimman paljon tietoa halutusta asiasta. Haastateltaville on suositeltavaa antaa haastattelukysymykset tai teemat etukäteen, jotta he voivat perehtyä niihin. Haastateltavien tulee olla laadullisessa tutkimuksessa tarkoitukseen sopivia ja heillä tulisi olla mahdollisimman paljon tietoa tutkittavasta ilmiöstä tai kokemusta asiasta. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 73, 85–86.)

Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat kaikille haastateltaville samat. Haastateltava saa vapaasti vastata kysymyksiin, ilman vastausvaihtoehtoja. (Eskola & Vastamäki 2010, 28.) Tässä tutkimuksessa haastattelukysymykset ovat samat kaikille tiettyyn ryhmään kuuluville. Haastattelukysymykset ovat erilaisia kuitenkin pajalaisille, työntekijöille, Facebook-ryhmälle ja lähialueen asukkailla. Eri ryhmiltä halutaan erilaista tietoa tutkimusta varten.

9.4 Analyysimenetelmät

Laadullisessa tutkimuksessa tiedonkeruu ja analyysi vuorottelevat sykleittäin. Analyysi nostaa uusia kysymyksiä ja kaipaa täydennystä. Nauhoitettu haastattelu puhtaaksikirjoitetaan tekstimuotoon eli litteroidaan. Litteroitua aineistoa tarkastellaan tutkimusongelman näkökulmasta ja siitä etsitään kokonaisuudet, jotka liittyvät tutkimusilmiöön. Koodausvaiheessa tekstikokonaisuuksille annetaan koodit, jotka kuvaavat niiden sisältöä. Tämän tarkoituksena on tiivistää ja selkeyttää tekstiä. Tämän jälkeen pyritään tekstistä löytämään rakenteita, säännönmukaisuuksia, teemoja ja malleja. Luokitteluvaiheessa ryhmitellään eri koodit yhdistävien asioiden mukaan ja annetaan jokaiselle luokalle nimi. Luokitteluvaiheessakin työskennellään tutkimusongelman näkökulmasta. (Kananen 2014, 93, 99–104.)

Sisällönanalyysillä pyritään saamaan tiivis ja yleinen kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysissa kuvataan dokumenttien, esimerkiksi haastatteluiden, sisältöä sanallisesti ja siitä pyritään tekemään selkeä kuvaus. Analyysivaiheessa tulee rajata tarkkaan jokin ilmiö ja kertoa siitä laajasti. Muu mielenkiintoinen materiaali tulee jättää tutkimuksen ulkopuolelle. Tutkimuksessa analysoitavan ilmiön tulee olla linjassa tutkimuksen tarkoituksen kanssa. Litteroinnin jälkeen aineisto luokitellaan, teemoitellaan tai tyyditellään. Teemoittelussa aineisto ryhmitellään eri aihepiirien mukaan. Näin voidaan vertailla eri teemojen esiintymistä aineistossa ja etsiä tiettyä teemaa kuvaavia näkemyksiä. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 92–93, 103–108.)

Valitsin sisällönanalyysin aineistoni analysointimenetelmäksi, koska aineistoni tulkinnan avuksi sopi hyvin koodaus ja teemoittelu. Haastatteluista saatavan materiaalin uudelleenjäsentäminen tutkimuskysymysten pohjalta vaikutti parhaalta keinolta saada vastaus tutkimuskysymyksiin, joita oli useampi. Vastausten teemoittelu ryhmiin vaikutti hyvältä keinolta myös sen takia, koska haastatteluaineistoa oli runsaasti.

9.5 Tutkimusjoukko

Tutkimuksessa kerättiin ensisijaisesti aineistoa haastatteleamalla Luottofillari-pajalla käyneitä ihmisiä. Lisäksi haastateltiin työntekijöitä, Luottofillari-projektin Facebook-ryhmässä olevia sekä henkilöitä, jotka olivat kuulleet projektista, mutta eivät olleet siinä mukana.

Haastattelin tutkimusta varten kahdeksaa henkilöä, jotka ovat olleet Luottofillari-pajalla useamman kuin yhden kerran. Anonymiteetin säilyttämiseksi heistä käytetään kirjainyhdistelmää PA liitettynä kronologiseen numerointiin yhdestä kahdeksaan. Haastattelin myös kuutta työntekijää, joista käytetään tutkimuksessa kirjaimia TY ja numeroita yhdestä kuuteen. Tutkimukseen osallistui myös kolme henkilöä Luottofillari-projektin Facebook-ryhmästä. Heistä käytetään kirjaimia FB ja numeroita yhdestä kolmeen. Tämän lisäksi haastattelin vielä kuutta henkilöä, jotka ovat käyneet Alppilan kirkossa, kuulleet Luottofillari-projektista, mutta eivät ole itse osallistuneet projektiin. Heistä käytetään kirjaimia AL ja numeroita yh-

destä kuuteen. Anonymiteetin säilyttämiseksi jätän tunnisteiden pois, jos vastauksesta on selvästi pääteltävissä vastaajan henkilöllisyys. Yhteensä haastatteluihin osallistui 23 ihmistä. Vastaajista 13 oli naisia ja 10 miehiä. Fillaripajalla suurin osa vastaajista oli miehiä, joten anonymiteetin säilyttämiseksi en käytä vastauksissa sukupuolitunnisteita. Haastateltavia oli paljon eri-ikäisiä 21 -vuotiaasta 76-vuotiaaseen saakka. Haastateltavat pajalaiset olivat iältään 21 -vuotiaasta 54 -vuotiaaseen.

Haastattelin kaikkia tutkimukseen osallistuvia henkilökohtaisesti ja nauhoitin keskustelut osallistujien luvalla. Haastateltavilla oli halutessaan mahdollisuus tutustua kysymyksiin etukäteen sekä perua osallistumisensa myös haastattelun jälkeen. Alkuperäinen aineisto on litteroitu, koodattu ja teemoiteltu. Tämän lisäksi olen analyysivaiheessa tehnyt muutamia tarkentavia kysymyksiä sähköpostin ja puhelimen välityksellä.

Kaikki haastateltavat eivät ole olleet pajalla samaan aikaan, joten toiminta on ollut eri vaiheessa eri vastaajilla. Haastateltavien pajalla olon määrä vaihteli myös suuresti. Toiset ovat olleet satoja tunteja, toiset muutamia kertoja. Pajalaiset ovat tulleet toimintaan mukaan eri motiivein ja eri lähtökohdista. Pajalla toimi työkokeiluissa olevia, yhdyskuntapalvelusta suorittavia, opiskelijoita, työttömiä, seurakuntalaisia ja seurakuntaan kuulumattomia.

Haastateltavat kertoivat omia subjektiivisia kokemuksiaan ja mielikuviaan. Kokemukset muotoutuvat merkityksiksi ja merkitykset muotoutuvat yhteisössä subjektien välisiksi eli intersubjektiivisiksi. Yksilöiden kokemukset paljastavat siis myös

jotain yhteistä. (Laine 2010, 29–30.) Koska osallistuin pajatoimintaan aktiivisesti, on myös itselleni syntynyt mielikuvia toiminnasta. Yritin parhaani mukaan kuitenkin säilyttää haastateltavien merkitykset mahdollisimman autenttisina.

9.6 Tutkimustehtävät

Tutkimuksella haluttiin selvittää:

1. Miten Luottofillari-projekti on vaikuttanut pajalaisten mielikuviin seurakunnasta.
2. Mitkä ovat haastateltavien mielikuvat projektin tarkoituksesta.
3. Millaisia kokemuksia Luottofillari-pajalla olleilla on yhteisöllisyydestä toiminnan aikana.
4. Omistajuuden kokemuksia Luottofillari-pajalla.
5. Tämän lisäksi tutkimuksen avulla halutaan kehittää Luottofillari-toimintaa.

10 TUTKIMUSTULOKSET

Yksi tutkimustehtävistä oli selvittää, miten Luottofillari-projekti on vaikuttanut pajalaisten mielikuviin seurakunnasta. Kysyin heiltä mahdollisesta muuttuneesta seurakuntakäsityksestä (ks. Liite 1: Tutkimuskysymykset). Suurin osa vastaajista, joiden seurakuntakäsitys oli muuttunut, vertasi sitä automaattisesti toimintaa edeltäneeseen käsitykseen. Haastatteluiden siteeraukset eivät ole sanatarkkoja. Luettavuuden helpottamiseksi vastauksista on karsittu puhekieltä.

10.1 Mielikuvat seurakunnasta ennen toimintaa

Muiden kysymysten yhteydessä, pajalaiset muistelivat mielikuviaan seurakunnasta ennen toimintaan osallistumista. Kuudella vastaajista ei ollut aikaisempaa kokemusta seurakunnasta tai kokemukset olivat hyvin vähäisiä. (PA2, PA3, PA5, PA6, PA7 & PA8.) Vähäiset kokemukset olivat muun muassa rippileiri, perheen elämäntapahtumiin liittyvät kirkkohetket ja koulun yhteydessä tapahtuneet osallistumiset seurakunnan tilaisuuksiin. Kahdella vastaajista oli paljon kokemusta seurakunnasta (PA1 & PA4). Tutkimukseen osallistuneista pajalaisista siis 75 prosentilla ei ollut aikaisempaa kokemusta seurakunnan toiminnasta tai kokemukset olivat vähäisiä ja 25 prosentilla oli runsaasti kokemusta toimintaan osallistumisesta.

Yhdellä haastateltavista oli paljon kokemusta seurakunta-arjesta, mutta aikaisemmat kokemukset ovat olleet negatiivisia. Hänen asenteensa seurakuntaa kohtaan on ollut ahdistunut, johon on vaikuttanut vahtimisen alaiseksi joutumisen tunne ja hiljaisen paheksunnan kokeminen. Vastaaja kertoi myös kokemuksia

asenteista, jossa homous on sairaus, josta pitää parantaa ja mieleen jääneestä kommentista, että suvussa esiintyvä naispappeus aiheuttaisi perheelle sairauksia. Hän kertoi, että on pajatoiminnan aikana saanut ehkä karistettua joitain omia vanhoja asenteitaan ja närkästyksiään kirkkoa kohtaan. Vastaja pohti, että toki ajat ovat muuttuneet ja myös muut seurakunnat ovat muuttuneet suvaitsevaisemmiksi kuin aikaisemmin, mutta Kallion seurakunta on hänen mielestään liberaalimpi ja helpommin lähestyttävä kuin monet muut seurakunnat. Ennen pajatoimintaan osallistumista siis vain yhdellä vastaajista pajalta oli paljon positiivisia kokemuksia seurakunnasta.

Yksi haastateltava kertoi käsityksensä muuttuneen täysin. Hänellä oli ennen toimintaan osallistumista kuva rituaalista toimintaa painottavasta kirkosta. Hän pohti aluksi myös sitä, mikä on sopiva pukeutumistyyli kirkon toiminnassa.

On muuttunut ihan täysin! Mä kun tulin tänne niin mä ajattelin, että kun mennään kahville niin sitä ennen ollaan siellä silleen: Siunaa meidän kahvimme. Oikeesti. Mä mietin, että mitä tänne voi pukea päälle ja mitä uskaltaa sanoa. (PA3.)

Yhdellä vastaajalla oli ennen pajalle osallistumista mielikuva konservatiivisesta, suvaitsemattomasta ja sisäänpäin kääntyneestä seurakunnasta. Hänen mukaansa aikaisempi mielikuva ei pidä paikkaansa ainakaan Kallion seurakunnassa. (PA5.)

10.2 Mielikuvat seurakunnasta toiminnan aikana

Kahden vastaajan käsitykset seurakunnasta eivät muuttuneet toiminnan aikana (PA4 & PA8). Toinen vastaajista kertoi toiminnan enemminkin vahvistaneen hänen aikaisempaa käsitystään seurakunta-arjesta. Aiemman mielikuvan voimistumiseen vaikutti uusien toimintamuotoja kokeileminen ennakkoluulottomasti. (PA4.) Näiden kahden muuttumattoman mielikuvan lisäksi yhdelle vastaajista ei syntynyt mitään sellaista käsitystä seurakunnasta, jonka hän olisi kyennyt vastaustilanteessa sanoittamaan (PA2).

Viiden vastaajan mielikuvat seurakunnasta muuttuivat positiivisemmiksi Fillari-paja-toiminnan aikana (PA1, PA3, PA5, PA6 & PA7). Kahden pajalaisen mielikuva seurakunnasta muuttui suvaitsevaisemmaksi, kuin mitä se ennen oli ollut (PA1 & PA5). Kahden vastaajan positiivisen mielikuvan muutokseen vaikutti viihtyisä ja rento ilmapiiri (PA1 & PA6). Yhdellä vastaajista aikaisempaa positiivisemmän mielikuvan syntymiseen vaikutti suvaitsevaisuuden lisäksi hyväksytyksi tulemisen tunne.

Sydämellä lähestyminen ja toisen lähimmäiseksi hyväksyminen on Kallion seurakunnassa ollut hyvää. Mä en ole ollut sillä tavalla ahdistunut, että taas ne kylää mua. (PA1)

Muuttuneeseen käsitykseen seurakunnasta vaikutti kolmella haastateltavalla se, että seurakunnassa on ihan tavallisia ihmisiä ja siellä ei tarvitse esittää parempaa kuin on (PA1, PA3 & PA7). Yksi vastaajista yllättyi siitä, miten helposti lähestyttävää toimintaa Kallion seurakunnassa järjestetään. Hän pohti, ettei hänen tarvin-

nut hävetä sitä, ettei hän ole seurakunnan aktiivijäsen, eikä sitä vaadittu osallistumiseen. Vastaajan positiiviseen käsitykseen vaikutti myös toiminnan joustavuus. (PA7.) Yksi vastaajista kertoi mielikuvansa seurakunnasta muuttuneen aiempaa avarakatseisemmaksi pajatoiminnan aikana. Hänen muuttuneeseen näkemykseensä vaikutti huomio siitä, että myös kirkon työntekijät käyttäytyvät kuin muut ihmiset.

Nämä on pappeja ja sit he täällä meidän pajalla kiroilee ja häslää omiaan niin ihan samalla lailla mekin voidaan sitten olla omia itsejämme. (PA3.)

Yksi vastaaja pohti, ettei toiminnan aikana tarvinnut esittää mitään. Hän kertoi, että kirkon pihalla on voinut käydä tupakalla, eikä ole tarvinnut pelätä, että joku tulisi sanomaan jotain. Hänen muuttuneeseen mielikuvaan seurakunnasta on vaikuttanut se, että toiminta ei ole liian hurskasta ja ihmiset ovat tavallisia. Hänen mielestään Kallion seurakunta on sen takia hyvä matalan kynnyksen paikka ja hyvä paikka fillaripajalle. Hänen mielestään Kallion seurakunnassa on helppo olla, kun siihen on tutustunut.

Kalliossa kaikki ovat syntisiä. (PA1.)

Yhdelle vastaajista syntyi aikaisempaa positiivisempi kuva seurakunnasta innostuneista ihmisistä, jotka halusivat rikkoa hierarkioita ja viedä asioita ennakkoluvottomasti eteenpäin. Hänen mukaansa tämän tyyppinen ajattelu tarttui ja sai kannatusta myös seurakunnan sisällä (PA5). Yhden vastaajan mielestä myönteistä oli, että toiminnassa on mukana hyvin paljon erilaisia ihmisiä (PA6).

Aikaisempaa positiivisempi mielikuva seurakunnasta syntyi kahdelle haastateltavalle toiminnan monipuolisuudesta ja innovatiivisuudesta. Toiselle vastaajista tapahtumien paljous, jännittävyys ja jopa outous sai aikaan seurakunnasta positiivisemmän mielikuvan kuin ennen (PA6). Toiselle positiivinen mielikuva syntyi innovatiivisuudesta.

Seurakunnan toiminnassa yllätti se, kuinka aktiivista ja idearikasta se on (PA7).

Myös yksi Luottofillarin Facebook-ryhmässä oleva haastateltava kertoi muuttuneesta mielikuvastaan seurakunnasta. Hän kertoi, ettei itse kuulu kirkkoon, mutta järjesti sukulaisensa hautajaiset Alppilan kirkossa. Hänen kokemuksensa olivat olleet outoja, koska kirkon puolelta asioiden hoito oli ollut kummallista. Se kuinka evankelis-luterilainen kirkko on toiminut turvapaikan hakijoita kohtaan, on muuttanut hänen käsitystään seurakunnasta todella paljon. Vastaajan mielestä kirkko on ollut se instanssi, joka on suhtautunut turvapaikanhakijoihin kaikista inhimillisimmin ja joka on parhaiten pystynyt toteuttamaan ihmisarvoja. Seurakunta ei lähetä laskua perään, eikä näe ongelmaa siinä, jos turvapaikanhakijat ovat muslimeja. Hänen mielestään kirkko on toteuttanut siinä ja Fillaripajalla hienosti käytännössä lähimmäisen rakkautta ja kristinuskon perusarvoja. Vastaaja pohti, että turvapaikanhakijoiden auttaminen ja Fillaripaja ovat enemmän kristillisyyttä kuin rituaalit.

Tällaisella toiminnalla, joka on syvästi kiinni arvoissa, kirkko pystyy pysymään osana elävää kulttuuria, eikä jää monumentiksi historiasta. (FB2.)

10.3 Mielikuvat fillaripajasta osana seurakunnan toimintaa

Fillaripajalla ollessa kaikille pajalaisille ei tullut tunnetta siitä, että he olisivat osallistuneet seurakunnan toimintaan. Perusteluna oli, ettei pajalla oltu seurakunnan kanssa tekemisissä. (PA2, PA3 & PA8.) Yksi vastaajista ajatteli ennen osallistumista, että pajalla olisi ollut enemmän seurakuntaan liittyvää toimintaa. Hänen mukaansa fillaripaja on kuitenkin erillään kirkollisesta toiminnasta. Perusteluna tähän oli se, että pannuhuone on fyysisesti erillään ja seurakunnan työntekijöitä näkyi harvoin pajalla. Hänen mielestään pajalaiset ovat erillään seurakunnan henkilöistä, eivätkä kuulu samaan ryhmään. Vastaaja oli sitä mieltä, että seurakunta saisi osallistua toimintaan enemmän. (PA3.) Myös toisella vastaajalla oli vahva näkemys fillaripajan kuulumisesta osaksi seurakunnan toimintaa.

Me ei olla kirkon kanssa tekemisissä (PA2).

Neljälle pajalaisista kokemus toiminnasta osana seurakunnan toimintaa syntyi siitä, että paja on fyysisesti kirkon tiloissa (PA4, PA5, PA6 & PA7). Kahdelle vastaajalle toiminta tuntui seurakunnan hankkeelta, jossa pyörien kunnostaminen on väline (PA1 & PA5). Yhdelle vastaajista osallistumista seurakunnan toimintaan tuki se, ettei toiminta ole kaupallista vaan ideana on osallistuminen (PA4). Yhdelle vastaajista mielikuva seurakunnan toiminnasta syntyi auttamisesta ja hyvän kiertoon laittamisesta (PA7).

Kolme vastaajaa kertoi kokevansa, että fillaripajan lisäksi oli mahdollisuus osallistua myös muuhun seurakunnan toimintaan (PA4, PA5 & PA7). Yksi vastaajista kertoi, kuinka seurakunnan puolelta ihmiset kyselivät pajasta ja tulivat käymään siellä. Hänen mielestään oli kivaa myös vain jutella ihmisten kanssa. Tällöin kuuli samalla mihin kaikkeen seurakunta osallistuu, mitä on diakoniatyö seurakunnassa, minkälaisia ihmisiä Kallion seurakunnassa on ja mitä he ajattelevat asioista. Hän kertoi päässeensä tutustumaan siihen sosiaaliseen verkostoon, joka toimii Alppilan kirkolla.

Sitten sen pajan oheistoimintana oli kaikkea muuta toimintaa, johon pajalaiset myöskin osallistu. Niin tuli vähän seurakunnan muutakin toimintaa samalla tutuksi. Oli vapaaehtoisten joulujuhlaa ja hirveän paljon kaikkia ruokajuttuja, joissa käytiin syömässä. Siinä sitten ihmiset tuli aina juttelemaan. Sitten oli jumalanpalveluksia tuolla kirkossa, joissa käytiin myöskin. Täällä oli myös kaikenlaisia pikkuprojekteja, joita pääsi seuraamaan ja osaan jopa osallistumaan. (PA5.)

Yhden työntekijän mielestä oli upeaa, kun eräs pajalaisista tuli mukaan vapaaehtoisena myös muuhun seurakunnan toimintaan (TY4). Yhdellä pajalaisista on aikomus suorittaa rippikoulu tulevaisuudessa.

Yhdelle vastaajista pajatoiminta ei tuntunut Alppilan kirkon tai Kallion seurakunnan toiminnalta vaan Pyhän seurakunnan toimintana Jumalalle yhdessä Alppilan paikallisseurakunnan kanssa. Hän koki toiminnan Herran toimintana ja evankelisluterilaisen kirkon poliittisena laitoksena. (PA1.)

10.4 Mielikuvat projektin tarkoituksesta

Toinen tutkimustehtäväni oli kartoittaa vastaajien mielikuvia projektin tarkoituksesta. Tähän vastaajien joukkoon haluttiin toiminnassa mukana olleita, työntekijöitä, sosiaalisen median kautta toimintaa seuranneita ja henkilöitä, jotka olivat kuulleet projektista, mutta eivät olleet osallistuneet siihen. Tämän avulla haluttiin selvittää vastaavatko toimintaan osallistuneiden mielikuvat projektin ennalta ajateltua tarkoitusta ja vastaavatko eri ryhmien mielikuvat toisiaan.

Haastateltavilla oli paljon erilaisia käsityksiä projektin tarkoituksesta. Toiset teemat toistuivat muita useammin. Useimmalla vastaajalla oli monta eri mielikuvaa projektin tarkoituksesta. Yksi vastaajista ei osannut sanoittaa haastattelutilanteessa mielikuviaan projektin tarkoituksesta (PA2).

Mielikuvia projektin tarkoituksesta oli pajan toimintaan liittyen: yhteisöllisyys (17 vastaajaa), mielekäs tekeminen (7), matalan kynnyksen toiminta (4), muuhun seurakunnan toimintaan tutustuminen (5), hyväksyminen (2), läsnä oleminen (2), kohtaaminen (2), oppiminen (2), työhön ohjaamisen tukeminen (4), arjen eläminen seurakunnassa (2) ja pyörän kunnostajat (3). Osalla vastaajista oli ideologisia mielikuvia projektin tarkoituksesta: luottamus (12), ilon jakaminen (5), onnellisuus (3), auttaminen (3), ilmasto näkökulma (3) ja kristinuskon perusarvojen toteuttaminen käytännössä (2). Tämän lisäksi projektin tarkoitukseksi kuvattiin: polkupyörä sitä tarvitseville (3) ja näkyvyys (2).

12 vastaajan mielestä projektissa on jollain lailla kyseessä luottamuksesta. (PA1, PA3, PA5, PA6, PA7, AL4, AL5, TY1, TY4, FB1, FB2 & FB3) Yksi vastannut työntekijä pohti, että luottamus on mukana pyörän kunnostusvaiheessa ja myös sen käyttövaiheessa (TY1). Kaksi pajalaista liitti luottamuksen fillaripajaan. Heidän mukaansa pajalla luotetaan kaikkiin ihmisiin ja kaikki ovat sinne tervetulleita (PA1 & PA5).

Kuuden vastaajan mielestä projektin luottamuksessa on kyse luottamuksen osoituksesta pyörien käyttäjiä kohtaan. (PA1, PA5, TY1, TY4, FB1 & FB2) Näistä kolme vastaajaa pohti, että projektin tarkoitus on luottaa ilman, että ensin tehdään riskianalyysjä (PA1, PA5 & FB2).

Osoitetaan luottamusta kyselemättä ensin, onko joku luottamuksen arvoinen. Me ollaan hyvin tietoisia siitä, että pyörät voivat tulla kaltoin kohdelluiksi. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö luottamusta silti osoitettaisi. Luottamus sitä käyttäjää kohtaan on kaikkein oleellisin. Sen sanoma on: Luotetaan ihmiseen ja rakastetaan ihmistä, ilman mittapuita ja arvioita ja riskianalyysjä. (PA1.)

Suomessa on sellaista, että pelätään kauheasti järjestelmän hyväksikäyttäjiä. Mun mielestä Luottofillari on vastaisku sille. Ei pelätä, vaan hyväksytään se, että joku voi hyväksikäyttää tätä systeemiä. Se ei ole kuitenkaan ensimmäinen ongelma, mitä me ajatellaan. (FB2.)

Kahden vastaajan mielestä (PA1 & FB2) projektissa toteutetaan kristinuskon perusarvojen mukaisia tekoja lähimmäiselle. Toisen vastaajan mielestä projektissa osoitetaan rakkautta ihmisiä kohtaan, polkupyöriä välineenä käyttäen, jolloin kaikki ihmiset ovat lähimmäisinä (PA1).

Viiden vastaajan mielestä projektissa on kyse jollain tavalla ihmisen kokonaisvaltaisesta kohtaamisesta. (PA1, PA5, PA6, TY3 & TY5) Kahden vastaajan mielestä projektissa tärkeää on kaikkien hyväksyminen (PA1 & PA5). Yhden vastaajan mukaan pajalla ei kysytä ihmisten osaamisesta, lähtökohdista tai ansioluettelosta vaan kaikki hyväksytään sellaisina kuin he ovat (PA5). Kaksi vastaajista näki tärkeänä läsnä olemisen (PA1 & TY5) ja kolme vastaajista kohtaamisen (PA1, PA6 & TY3).

Neljän vastaajan mukaan projektissa on kyse matalan kynnyksen toiminnasta (PA1, PA7, AL2 & TY4). Yksi vastaaja pohti, että Luottofillari-toiminnassa pystytään kohtaamaan ne henkilöt, jotka eivät muuten tulisi mukaan seurakunnan toimintaan (PA1). Viiden vastaajan mielestä projektin tarkoitus on tehdä seurakunta helpommin lähestyttäväksi ja antaa mahdollisuus tutustua myös sen muuhun toimintaan. (PA1, PA4, PA7, TY4 & TY5). Yhden työntekijän mukaan fillaripajalla oli mahdollisuus tutustua seurakunnan ihmisiin. Hän muisteli, kuinka pajalaisia näkyi koko ajan kirkon puolella ja he myös osallistuivat seurakunnan toimintaan mukaan. (TY5.)

Kolmen vastaajan mielestä muiden auttamisesta saa itselle jotakin positiivista (PA1, PA3 & AL5). Yhden vastaajan mielestä työ pajalla on palkitsevaa, koska siinä pääsee auttamaan muita (PA3). Toinen vastaaja on samaa mieltä siitä, että muiden auttamisesta saa jotain itselle:

Onnellisimman ihmiset ovat ne, jotka auttavat muita (PA1).

Seitsemän vastaajista kertoi projektin tarkoituksena mielekkään tekemisen sitä tarvitseville (PA1, PA4, TY1, TY3, TY6, AL5 & FB2). Kaksi näistä vastaajista pohti tämän lisäksi saatujen oppimiskokemusten olevan merkityksellisiä (TY6 & FB2). Yksi vastaajista pohti, että järkevä toiminta, joka hyödyttää muita, on merkityksellistä tekemisen kannalta niille, joilla ei ole mahdollisuutta päästä työelämään (AL5). Neljä työntekijää näki pajatoiminnan tärkeänä toimintamuotona työhön ohjaamisessa tai työelämään pääsyn tukemisessa (TY3, TY4, TY5 & TY6).

Voi olla, että joku tarvitsee myös sellaista harjoittelua, että töihin pitää mennä joka päivä ja tiettyyn kellonaikaan. Se voi olla yllättävääkin henkilölle, joka ei ole siihen tottunut. (TY5.)

Tätä mielikuvaa tuki yhden pajalaisen kokemus:

Olin pitkään työttömänä ennen pajatoimintaa. Tätä kautta pääsi pikkuhiljaa aloittelemaan työelämää. En usko, että olisin voinut suoraan työskennellä viisi kertaa viikossa ja tehdä pitkiä päiviä. Täällä pysty aloittamaan. (PA3.)

Kolme vastaajaa nimesi ilmastonäkökulman osaksi projektin tarkoitusta. Kenellekään heistä se ei kuitenkaan ollut ainoa tai ensimmäinen mielikuva projektin tarkoituksesta. (PA8, AL2 & AL5.)

Kolmen vastaajan mukaan toiminnassa on kyse polkupyöristä (AL1, AL3 & AL6). Kahden vastaajan mielestä Luottofillari on hyvä ratkaisu niille, joilla ei ole polkupyörää. Heidän mielestään olisi hyvä, että ne jotka pystyisivät, käyttäisivät auton sijasta pyörää (AL1 & AL6). Kaksi vastaajista pohti projektin tarkoituksen olevan

pyörän saaminen ilmaiseksi käyttöön (AL3 & AL6). Toinen näistä vastaajista mietti, että Luottofillari on hyvä mahdollisuus henkilöille, joilla ei ole varaa ostaa kallista polkupyörää. (AL3).

Projektin näkyvyyden tarkoituksenmukaisuudesta oli vastaajien kesken eriäviä mielipiteitä. Osa vastaajista piti sitä hyvänä asiana, osa huonona. Yksi vastaajista kertoi, että pajalla yritettiin pitää kynnys matalana kaikille, paitsi medialle (PA1). Toinen negatiivisesti näkyvyyteen suhtautunut ajatteli, että projektissa olisi pitänyt keskittyä enemmän muihin asioihin kuin imagon luomiseen (PA6). Kaksi vastaajista ajatteli projektin näkyvyyden olevan hyvä asia (PA4 & TY6). Toinen näistä vastaajista pohti, että projektissa on kyse positiivisesta näkyvyydestä kaupunkikuvassa. (PA4)

Viiden vastaajan mukaan projektissa on kyse ilon jakamisesta kaikille. Heidän mielestään toimintaa tehdään omaksi ja muiden iloksi. (PA1, PA4, PA8, TY4 & FB2.) Yksi vastaajista kertoi, kuinka hän tulee itse iloiseksi siitä, kun kuulee ihmisten tekevän hyviä asioita (FB2). Toinen vastaaja toivoi, että paja jakaisi iloa muille, sillä hän sai itse projektista iloa. Hänen mukaansa pajalla oli paljon iloa ryhmän sisällä. Haastateltava kertoi ilon syntyvän jo siitä, kun hän ajatteli, mitä projekti voisi olla. Hänen mukaansa se näky ei ole vielä täyttynyt ja paja voisi vieläkin muotoutua matalan kynnyksen yhteisöksi, johon on helppo tulla. (PA1.)

Kahden vastaajan mielestä projektin tarkoituksena on elää arkea seurakunnan sisällä (TY6 & AL3). Toinen vastaajista pohti, että seurakunnassakin ollaan tavallisia ihmisiä ja projektin kautta ihmiset näkevät, että normaalia työtäkin voidaan tehdä kirkossa (AL3).

Kolmen työntekijän mielestä fillareita kunnostavat ovat tärkein osa projektia (TY1, TY3 & TY5). Yhden työntekijän mielestä toiminta pajalla on tärkeämpää kuin pyörät, jotka ovat kuitenkin hieno sivutuote (TY3).

17 vastaajan mukaan projektissa on kyse jollain tavalla yhteisöllisyydestä (PA1, PA4, PA5, PA6, PA7, PA8, AL4, AL5, TY1, TY2, TY3, TY4, TY5, TY6, FB1, FB2 & FB3). Yhden vastaajan mielestä toiminnassa on kyse yhteisöllisyyden lisääntymisestä lähialueella (PA7). Toisen vastaajan mukaan arkipäivän hyvillä teoilla voidaan lisätä tunnetta yhteisöllisyydestä ja pelkästään yhdessä tekemisellä on jo arvoa (AL5). Kuuden vastaajan mielestä projektissa tehdään lisäksi yhdessä hyvää muille (PA1, PA8, AL5, TY1, TY4 & TY6).

Yksi vastaajista korosti, ettei yhteisöllisyyttä voida kuitenkaan luoda ylhäältä alaspäin:

Pajatoiminta on itse asiassa vain tekemisen muoto sille yhteisöllisyydelle. Se ei ollut kuitenkaan helppoa, koska tuollaista yhteisöä ei voi mahtikäskyllä pystyttää ylhäältä alaspäin, vaan siinä täytyy luoda tietty alusta, joka sitten houkuttelee tai on houkuttelematta ihmisiä mukaan toimintaan. (PA5.)

10.5 Yhteisöllisyyden kokemukset pajalla

Kolmas tutkimustehtäväni oli selvittää, millaisia yhteisöllisyyden kokemuksia pajalaisille syntyi toiminnan aikana. Yhteisöllisyyden kokemuksista ei kysytty suoraan vaan ne ilmenivät, kun kysyttiin projektin tarkoituksesta ja toimintaan osallistumisen motiiveista. Näin yhteisöllisyyden kokemukset tulivat ilmi niissä haastatteluissa, joissa kokemukset olivat olleet vastaajalle tärkeitä.

Yksi vastaajista kertoi, että suurin syy, miksi hän tuli projektiin mukaan oli, että paja antaisi matalan kynnyksen yhteisön.

Se yhteisöhenki oli hyvä. Mä todella tykkäsin siitä. Tapas ihmisiä ja sai uusia ystäviä. (PA1)

Myös kahden muun vastaajan mielestä pajan henki oli hyvä (PA3 & PA6). Tähän vaikutti heidän mukaansa ihmiset pajalla ja yleinen ilmapiiri. Toisen vastaajan mukaan pajalla oli hyvä työyhteisö. Kukaan ei hänen mukaansa esittänyt mitään muuta kuin oli ja kaikki tulivat kaikkien kanssa toimeen. (PA3.) Yhden vastaajan mukaan kaikki olivat pajalla tasa-arvoisia (PA8).

Yksi vastaaja pohti saaneensa Luottofillari-pajalla sellaisen sosiaalisen verkoston, joka ei olisi varmastikaan ilman toimintaa syntynyt.

Luottofillari-pajalla on tavannut sellaisia ihmisiä joita ei olisi kohdannut ehkä koskaan muutoin: eri elämänpiireistä, eri-ikäisiä, eri taustoista olevia, seurakunnassa työskenteleviä ja vapaaehtoisia. Se sosiaalinen verkosto on ollut todella kiinnostava, mikä sen aikana on syntynyt. (PA5.)

Fillaripajalla työskennellessään ihmiset jakoivat samalla omia elämäkokemuksiaan toisilleen.

Mä opin tosi paljon niistä ihmisistä ja mitä niitten sisällä on. Se laitto mua ymmärtämään, miksi ihmiset on sellaisia kuin ovat. Kun tuli lämpimät kelit niin laitettiin pyörät tuonne ulos ja siellä tietenkin tuli puhuttua tosi paljon. Jotkut kerto menneisyyksistä, miten he ovat päässeet ylös siitä kaikesta pahasta, mitä heillä on ollut. Toiset taas kertoi hauskoja juttuja. Just tämmösiä. Mä olen itsekin kokenut vaikeita asioita. (PA8)

Yksi työntekijöistä pohti, että matalalla kynnyksellä toimiva fillaripaja voi olla samalla mahtava vertaistuellinen toimintamuoto siellä oleville ihmisille (TY3).

10.6 Projektin omistajuus

Neljäs tutkimustehtäväni oli selvittää pajalaisten ja työntekijöiden kokemuksia projektin omistajuudesta. Luottofillari-pajan oli tarkoitus olla matalan kynnyksen toimintaa jokaiselle katsomatta ikään, sukupuoleen, varallisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen, kansallisuuteen, uskontoon tai uskonottomuuteen. Kysyin haastatteluissa projektin omistajuudesta, mutta en siitä kenen projekti tulisi olla jatkossa. Moni vastaaja kuitenkin itse määritteli ihanteensa siitä, kenelle pajatoiminta tulisi suunnata.

10.6.1 Omistajuus projektin aikana

Projektin omistajuudeksi määriteltiin: työkokeilussa olevat (1 vastaaja), me (1), Herra (1), vastaava työntekijä (2), kaikki (4) tai seurakunta (3). Kolme vastaajaa ei osannut kertoa, kuka omistaa projektin.

Yksi haastateltavista vastasi, että projekti on työkokeilussa olevien ja vastaavan työntekijän (PA8). Yksi vastaajista nimesi projektin omistajuuden Herralle. Hänen mukaansa kukaan muu ei keksisi Luottofillari-projektin ideaa. (PA1.) Kolmas yksittäinen vastaaja luokitteli selvästi itsensä projektin omistajien joukkoon.

Projektin omistaminen on enemmänkin meidän kuin kirkon. Me sitä tehdään. (PA3.)

Kolme vastaajista koki projektin olevan joko Alppilan kirkon tai Kallion seurakunnan (PA2, TY3 & TY5). Yksi vastaajista koki, että toiminnan tulisi olla seurakunnan, mutta se ei sitä ole.

Sen pitäisi olla koko seurakunnan projekti, mutta se ei ole sitä. Se on vastaavan työntekijän projekti. Se ei liity mitenkään siihen projektin työntekijään, olipa hän kuka tahansa, vaan enempi siihen tapaan, miten työyhteisöissä tehdään työtä. Ja mä ajattelen, että se on sellainen asia, jota pitää vielä tarkastella työyhteisötasolla. (TY6.)

Neljä vastaajista (PA5, PA6, TY1 & TY4) koki projektin olevan kaikkien yhteinen.

Projektin omistaminen on kenen tahansa. Sitä ei määritelty millekään tietylle ryhmälle vaan se on avoinna kaikille (PA6).

Yhden vastaajan mielestä projektin omistajuus on niiden, jotka sitä tekevät ja Kallion seurakunta on enemmänkin tilan antaja (TY1). Toisen vastaajan mielestä projekti on vapaaehtoisten (TY4). Yksi pajalaisista pohti, että aluksi, kun luotiin

puitteita projektille, se oli Kallion seurakunnan. Kun seurakunta vetäytyi käytännön toteutuksessa, se antoi tilaa yhteisölle. (PA5.)

Kolme vastaajaa (PA4, TY2 & PA7) ei tarkasti osannut sanoa, kuka omistaa projektin. Yhdellä vastaajista oli epämääräinen olo siitä, kenen projekti on. Hänen mukaansa siinä pitäisi ehdottomasti olla henkilö, joka ottaisi projektin omakseen muutenkin kuin vain jaksoittain. (PA4.) Yksi vastaajista ei osannut tarkkaan sanoa kenen projekti on. Hän pohti, että jos pitäisi joku nimetä, niin projekti olisi vastaavan työntekijän tai opinnäytetyön tekijän. (TY2.) Yksi vastaaja pohti, ettei pajan omistajuudesta tule mieleen ketään yksittäistä henkilöä, mutta joku johtaja projektilla tulisi olla. (PA7.)

Yksi vastaaja kuvaili sitä, kuinka helppoa projektiin oli tulla sisään, omistajuuden ollessa itsellä. Omistajuus pajan sisällä myös vaihtui projektin eri vaiheissa.

Meille se oli suhteellisen helppoa tulla siihen sisään, kun me tavallaan omistettiin se projekti heti alusta. Meillä ei ollut sellaista kynnystä, että me tullaan johonkin jo olevaan yhteisöön. Ja me yritettiin tehdä se kynnyks matalaksi myös muille. Tällä hetkellä en koe sitä edes itselleni sellaisena. Siellä on tällä hetkellä vähän eri systeemit. Ja mä koen kanssa, ettei mua oikeen tarvita, koska mä tulin pystyttää sen pajan. En sillain nähnyt enää roolia täällä. (PA1.)

10.6.2. Omistajuuden suuntaaminen tulevaisuudessa

Kaksi vastaajista toivoi toiminnan alkuvaiheessa, että toiminta olisi ollut matalan kynnyksen toimintaa kadun ihmisille ja Vailla vakinaista asuntoa yhdistyksen kontakteille. Tämä jäi kuitenkin toteutumatta. (PA1 & PA6.) Syyksi toinen vastaajista kertoi sen, että projektissa keskityttiin lopuksi liikaa pyörien tuottamiseen (PA1).

Kaksi vastaajista (PA1 & FB2) ajatteli pajatoiminnan hyödyttävän eniten vastaanottokeskuksen asukkaita. Toinen vastaajista haluaisi suunnata toiminnan alaikäisille turvapaikanhakijoille ajan vietoksi. Turvapaikanhakijat ovat hänen mielestään huonoimmassa asemassa ja tarvitsevat tukea sopeutuakseen. He tarvitsevat tekemistä, koska aikuisetkin pitkästävät vastaanottokeskuksissa. Vastaaja mietti, että fillaripajan kautta nuorilla turvapaikanhakijoilla on mahdollisuus purkaa energiaa ja saada mielekästä tekemistä. Hänen mielestään on tärkeää, että nuoret pääsisivät pois laitosmaisista asunnoista. Fillaripaja voi olla myös apuna tervetulleeksi toivottamisessa ja hyväksymisessä.

Meidän tehtävä on ottaa nämä ihmiset varjelukseen. Me hyväksytään heidät ja annetaan heille yhteisö, jossa he kokevat kuuluvuutta ja kokevat olevansa osa jotakin. Vaikka se on pieni osa tätä yhteiskuntaa, niin se on kumminkin jo juurien luomista. Jo se, että on jonkun ryhmän kanssa tekemässä jotakin luo kuuluvuutta. (PA1.)

Toisen vastaajan mielestä yhteistyötä voisi tehdä Helsingin alueen vastaanottokeskusten kanssa, joissa ihmiset ovat pidemmän aikaa. Näihin vastaanottokeskuksiin voisi viedä esimerkiksi lasten pyöriä ja kypäroitä. Vastaaja pohti, että kyseiset Luottofillarit voisivat olla lukollisia ja niiden avaimet voisivat olla kollektiivisessä käytössä. Hän ehdotti, että jotkut pajalaisista voisivat näyttää vastaanottokeskuksen asukkaille lähialueen paikkoja ja viedä heitä pyöräretkille. Hänen mielestään voisi tehdä myös ihan pieniä pyörälenkkejä lähistöllä, jossa on turvallista

ja kiva ajaa. Vastaanottokeskusten asukkaille voisi näyttää lähialueen leikkipuis-
toja ja tehdä eväsretkiä. Hän pohti, että turvapaikanhakijat saattaisivat tällaisesta
rohkaistua myös itse tutkimaan ympäristöä. Vastaaja kertoi omasta kokemukses-
taan, kuinka uudella seudulla on voimaannuttavaa ottaa ympäristöä haltuun. Kun
tietää missä itse on ja mitä kaikkea ympärillä on, syntyy elämän hallinnan tun-
netta. Hän pohti, että yhteistyötä voisi tehdä myös olemassa olevien polkupyö-
räyhdistysten kanssa. Jo valmiiksi pyöräilystä innostuvia ihmisiä voisi olla helppo
saada tällaiseen mukaan. (FB2.)

Yhden vastaajan mielestä tulevaisuudessa pitäisi keskittyä pajalla aiempaa
enemmän työkokeilussa oleviin. Hänen mielestään kuntouttavasta työtoimin-
nasta tulisi rekrytoida kaksi tai kolme ihmistä lisää fillaripajalle. Vastaajan mukaan
pitkäaikaistyöttömät tulisi perehdyttää pajalle kunnolla, ennen kuin keskitytään
ihmisiin, jotka käyvät pajalla vain kerran. (PA3.)

Yksi vastaaja kertoi toivovansa pajalle aidosti vapaaehtoista toimintaa, joka syn-
tyisi yhteisön aloitteesta. Pajalla on ollut kaksi työllistettyä pajatyöntekijää, mutta
hänen mielestään vain vähän aidosti vapaaehtoisia.

Silloin projekti on hirveän haavoittuvainen ja seurakunnan tulee koko ajan
työllistää näitä kahta henkilöä ja silloin semmoista omaehtoista toimintaa
ei ole päässyt syntymään. Jos toiminta olisi bottom-up, sellaista aidosti
vapaaehtoista toimintaa, niin sitten se ei välttämättä tarvitsisi edes niin
hirveästi resursseja. Riittäisi, että olisi pelkkä tila käytössä. Ja se porukka
kyllä organoisi toiminnan käytännössä. (PA5.)

Vastaajan mukaan, jotta toiminnassa olisi aitoa yhteisöllisyyttä, tulisi sen sisälle luoda toimintoja, jotka motivoisivat ihmisiä tulemaan mukaan. Nämä olisivat: mielekäs tekeminen, hyvä yhteisö sekä ihmisiä, jotka koetaan vetovoimaisiksi ja houkutteleviksi. Hänen mielestään sitä kautta toiminta alkaisi hitaasti kasvamaan. (PA5.)

10.7 Toiveet jatkon suhteen ja kehittämisideat

Viides tutkimustehtäväni oli kerätä vastaajilta sellaista tietoa, jonka avulla voidaan kehittää projektia. Tutkimuksen avulla haluttiin kuulla myös Luottofillari Facebook-ryhmän jäsenien mielipiteitä toiminnan jatkosta. Työntekijöiltä ei kysytty erikseen toiminnan jatkosta tai kehittämisideoita, mutta osa heistä kertoi silti näkemyksiään fillaripajan tulevaisuudesta muiden kysymysten yhteydessä.

13 henkilöä toivoi, että toiminta aktivoituisi ja jatkuisi (PA1, PA2, PA3, PA4, PA5, PA6, PA7, PA8, AL2, TY3, TY5, FB2 & FB3). Kaikki pajalaiset mainitsivat erikseen toivovansa toiminnan jatkuvan. Vaikka muut vastaajat eivät tätä erikseen maininneet niin kaikki haastateltavat ilmaisivat kuitenkin eri tavoin pitävänsä projektia positiivisena asiana.

En toivo missään nimessä, että toiminta kuihtuisi. Kaiken sen työn jälkeen. Meidän sydänverta on uponnut siihen. (PA1.)

Yksi vastaajista toivoi toiminnan jatkuvan juuri samanlaisena kuin se oli (PA8).

10.7.1 Kehittämisideat

Kaksi vastaajista pohti, että toiminnan kehittäminen on pitkäaikainen prosessi, johon menee useampi vuosi (TY3 & PA4). Yhden työntekijän mielestä Luottofilari-toimintaan tarvittaisiin pitkäaikainen visio. Hänen mielestään toiminnan tulisi olla säännöllistä ja olisi hienoa, jos pajalle syntyisi pysyvä yhteisö. Työntekijän mielestä fillaripajan pitäisi olla yksi tärkeä painopistealue Kallion seurakunnassa ja siihen tulisi antaa työntekijöille enemmän resursseja. Hankkeen tulisi olla koko seurakunnan yhteinen. Hän pohti, että projekti voisi olla jonkin ison työkokouksen aihe, jolloin kaikki työntekijät voisivat miettiä sitä kokonaisuutena yhdessä. Hänen mielestään pajan tulisi olla osa seurakunnan juttua ja sinne voisi tehdä tutustumiskäyntejä kirkon puolelta. Esimerkiksi tiistain diakonia lounaalta voitaisiin käydä katsomassa pajaa. Vastaaja pohti, että ihmisten olisi varmasti helpompaa tulla mukaan, kun he tietäisivät paikan. Hänen mukaansa kaikki työntekijätkään eivät aluksi tieneet, missä on kirkon pannuhuone. (TY3)

Kaksi vastaajista (PA2 & PA3) toivoi pääsevänsä Luottofilari-pajalle palkalliseen työsuhteeseen. Projektiin on haettu rahoitusta. Haastattelun tekohetkellä kumpikin heistä odotti vastausta rahoituksen saamiseen kotona työttömänä.

Rahoitus kuntoon ja pajalle töihin (PA2).

Yksi työntekijä pohti, että olisi hyvä, jos työkokeilussa olevilla olisi pajatoiminnan kautta mahdollisuus päästä oikeisiin töihin. Hän piti tärkeänä, että heitä neuvotaisiin eteenpäin, jotta ei syntyisi mielikuvaa siitä, että heitä vain käytetään pajalla tietty aika. (TY5.)

Kolme vastaajaa (TY3, TY5 & PA4) pohti voisiko fillaripaja tarvita kokoaikaisen työntekijän vastaamaan siitä. Heidän mielestään fillaripaja on todella tärkeä toimintamuoto, johon pitäisi panostaa enemmän. Yksi vastaajista pohti, kuinka työkokeilussa olevat tai opiskelijat vaihtuvat aina, kun tietty jakso loppuu. Hänen mielestään olisi hyvä, että pajalla olisi joku pysyvä henkilö, joka tulisi tutuksi. (PA4.)

Yksi vastaajista toivoi pajalle ammattitaitoista henkilöä, joka osaisi tarvittaessa näyttää, miten vaikeimmat pyöränkorjaukset tehdään. Hänen mielestään joku olisi voinut esimerkiksi kerran viikossa pitää pajalla pyöränkorjaus oppitunnin. Vastaaja harmitteli sitä, kuinka pannuhuoneessa oli paljon pyöriä, joille kukaan ei osannut tehdä yhtään mitään. (PA6.)

Yhden vastaajan mielestä pajalle tarvittaisiin enemmän polkupyöriä (PA6). Pyörien saantiin tuli myös ehdotus toiselta vastaajalta. Hän keksi, että taloyhtiöiden isännöitsijöihin voisi olla yhteydessä. Siivoustalkoiden aikana he voisivat lahjoittaa projektille pyöräkellareista käyttämättömät ylimääräiset pyörät. (PA7.)

Kolme vastaajaa pohti, kuinka fillaripaja saisi aiempaa enemmän näkyvyyttä. Yksi työntekijä ehdotti, että fillaripaja-toiminnan voisi laittaa vapaaehtoistyön esitteeseen yhtenä toimintamuotona (TY4). Toinen työntekijä ehdotti, että toiminnasta voisi mainostaa myös seurakunnan esitteessä (TY5). Yksi vastaajista keksi, että näkyvyyttä projektille voisi saada kesätapahtumissa, joissa ihmiset kulkevat majoituksen ja tapahtuman välillä. Hän pohti, että kesällä voisi järjestää myös Alppilassa oman pyöräilytapahtuman, jossa poljettaisiin esimerkiksi kymmenen kilometrin matka. (PA7.)

Yhdeltä Luottofillarin Facebook-ryhmässä olevalta vastaajalta tuli ideoita Luottofillarin näkyvyyteen sosiaalisessa mediassa. Hänen mielestään nimet pyörissä on hauska idea. Lisäksi voisi olla myös aihetunniste (hashtag) ja selkeämmin Facebook-sivun osoite. Hänen mielestään näin ihmiset saattaisivat innostua jakamaan omia kuviaan Luottofillareiden kanssa sosiaalisessa mediassa. Nyt Facebook-sivulla ihmiset ilmoittavat vain rikkinäisten pyörien sijainteja. Hän pohti, että kuvat käyttäjistä pyörien kanssa olisivat parasta mainosta, sillä kuvat näkyvät kavereiden uutisvirroissa ja siitä voisi hyvinkin syntyä uusi ilmiö. (FB2.)

Haastateltava Facebook-ryhmästä ehdotti myös, että pajalla voisi olla tiimit, joilla olisi selkeästi jaetut tehtävät. Joku voisi olla vaikka vastuussa Facebook-sivusta ja viestinnästä. Hänen mielestään paras tilanne olisi, jos kaikki sosiaalisen median kanavat olisivat käytössä. Vastaaja pohti, että konkreettisesti voisi kertoa, mitä pajalla tapahtuu ja ottaa vaikka kuvia liikenteeseen tulossa olevista pyöristä. Vastaajan mukaan Facebook-sivuja tulisi päivittää säännöllisesti, jotta ihmisten

mielenkiinto pysyisi yllä. Hänen mielestään vastuuihminen sosiaalisen median käytössä on tärkeää myös siksi, että ilmoituksiin ja viesteihin pystytään vastaamaan nopeasti. Hän ehdotti, että joku pajalaisista voisi olla vastuussa rikkinäisten Luottofillareiden hakemisesta kaupungilta. Tähän tarkoitukseen tarvitaan varmasti pakettiauto. (FB2.) Luottofillareiden hakemisesta kaupungilta tuli toiselta haastateltavalta kehitysehdotus siitä, että pyörät olisi voitu kerätä talveksi säilöön (FB1). Myös pajalaiselta tuli kehittämissuositus vastuualueiden jakamisesta projektissa. Esimerkiksi pyörien hankkiminen olisi yksi vastuualue. (PA3.)

Yhden haastateltavan idea oli pyörien seuraaminen GPS-laitteen avulla. Hänen mielestään olisi kiva, jos voisi paremmin seurata, missä Luottofillareita on. Hän keksi, että tähän tarkoitukseen voisi ottaa tekniikkaa avuksi ja luoda jonkinlaisen kännykkäsovelluksen. GPS-seurannan avulla ihmiset voisivat nähdä vaikka puhelimesta, missä vapaita Luottofillareita on. Sovelluksessa voisi olla kartta, jossa pyörät näkyisivät pisteinä. GPS-laitteen vaihtoehtona ihmiset voisivat itse merkitä karttaan pyörien sijainteja. Vastaja pohti, että ihmiset kuitenkin ovat koko ajan puhelin kädessä ja käyttävät kaikkia sovelluksia. (FB1.)

Neljältä haastateltavalta tuli idea toiminnan laajentamisesta osaksi myös muihin seurakuntiin (FB3, TY3, AL1 & PA7). Yksi vastaajista pohti, että Luottofillari-konseptiä voisi laajentaa niin, että myös muilla kuin Kallion alueella asuvilla olisi mahdollisuus osallistua toimintaan. Eri seurakuntien Luottofillari-pajat voisivat tehdä

yhteistyötä ja järjestää esimerkiksi isoja koko perheen tapahtumia. Hänen mielestään pyörien korjaamisen lisäksi voitaisiin järjestää myös muuta oheistoimintaa. (FB3.) Yksi työntekijä pohti, että Luottofillaripajan toimiessa useammassa seurakunnassa olisi myös useammalla yhdyskuntapalveluun ja työkokeiluun tulevalla mahdollisuus päästä mukaan toimintaan. Pyöriä saataisiin näin myös suurempia määriä kaupungille. (TY3.) Yksi vastaajista pohti, että Helsingin seurakuntayhtymä voisi olla projektissa mukana ja sitä kautta kaikki Helsingin alueen seurakunnat (AL1).

10.7.2 Toiveet uskonnolliseen toimintaan pajalla

Kuuden haastateltavan mielestä Fillaripaja-toiminnassa ei tarvitse olla aikaisempaa enempää uskonnollisia piirteitä tai toimintaa. (PA1, PA2, PA4, PA6, PA7 & PA8.) Yhden pajalaisen mielestä fillaripajalla ei tulisi soittaa esimerkiksi virsiä samalla, kun korjataan pyöriä vaan rock-musiikin tulisi soida jatkossakin pajalla. Hänen mielestään teologiaa halutessaan voi kävellä pihan poikki kirkolle. (PA1.) Yksi vastaaja pohti, ettei pyörien kunnostamisen yhteydessä tarvitse rukoilla (PA4). Kahden vastaajan mielestä Alppilan kirkon työkeskus imagoon toiminta sopii hyvin juuri sellaisena, kuin se on ollut (PA1 & PA4).

Yksi vastaajista toivoi toimintaan enemmän uskonnollisia piirteitä, vaikka ei kertomansa mukaan olekaan uskovainen. Hän perusteli tätä sillä, että Luottofillaripaja on kuitenkin osa seurakunnan toimintaa. Haastateltava ei osannut kertoa, mitä toivoisi kyseisen toiminnan olevan, mutta oli vahvasti sitä mieltä, että jotain

sellaista toimintaa pitäisi liittää fillaripajalle, joka kytkisi sen vahvemmin osaksi seurakunnan toimintaa. (PA3.)

Yksi vastaajista oli sitä mieltä, ettei pajatoiminta kaipaa päälle liimattuja rituaalisia uskonnollisia piirteitä, joiden avulla voitaisiin korostaa sen yhteyttä muuhun seurakunnan toimintaan. Hänen mukaansa toiminnassa tulisi kuitenkin ylläpitää kristillistä sanomaa ja sisältöä kuten lähimmäisenrakkautta, suvaitsevaisuutta, luottamusta ja anteeksi antamista osana normaalia pajatoimintaa. Vastaaja pohti, että tarve teemojen käsittelyyn tulisi nousta yhteisön sisältä ja työntekijät voisivat olla keskusteluissa mukana sekä antaa lisätietoa aiheesta. (PA5.)

Yksi vastaajista nosti haastattelussa esille Luottofillareiden siunausmessun positiivisena kokemuksena. Hänen mielestään itse pajalla ei tulisi lisätä uskonnollista toimintaa. Haastateltava kertoi tajunneensa paljon uusia asioita siunausmessussa. Jumalanpalveluksessa oleminen oli hänelle uutta ja tilaisuus oli herättävä sekä koskettava. Jumalanpalvelukseen osallistuminen oli hänelle harvinaista ja erityisen tilanteesta teki myös messun järjestämiseen osallistuminen. Haastateltava kertoi jännittäneensä erityistehtävää jumalanpalveluksessa etukäteen, mutta jännityksen häviäminen tilanteessa sai hänet kuitenkin tajuamaan paljon asioita. (PA8.)

11 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Kuudella kahdeksasta pajalaisesta ei ollut aikaisempaa kokemusta seurakunnasta tai kokemukset olivat vähäisiä. Yhden pajalaisen kokemukset seurakunnasta olivat runsaita, mutta negatiivisia. Yhdellä pajalaisella oli ennen toimintaa paljon positiivisia kokemuksia seurakunnasta. Pajatoiminnan aikana viiden vastaajan käsitykset seurakunnasta muuttuivat. Mielikuva seurakunnasta muuttui osalla suvaitsevaisemmaksi. He kuvailivat Kallion seurakunnassa olleen suvaitseva, viihtyisä ja rento ilmapiiri. Osalle vastaajista tuli yllätyksenä, että seurakunnassa on tavallisia ihmisiä ja siellä voi käyttäytyä samalla tavalla kuin muuallakin. Moni vastaaja oli olettanut seurakunnan toiminnan sisältävän paljon rituaaleja. Niiden sijaan toiminta perustuikin kristinuskon perusarvoihin. Matalan kynnyksen toimintaan osallistui siis henkilöitä joilla ei ollut aikaisempaa kokemusta seurakunnasta. Projektin yhteydessä he tutustuivat myös muuhun seurakunnan toimintaan ja näiden viiden pajalaisen mielikuva seurakunnasta muuttui toiminnan aikana positiivisemmaksi kuin ennen. Hauta-ahon & Tornivaaran (2009, 93) tutkimuksen mukaan monella seurakuntalaisella ei ole säännöllistä kontaktia seurakuntaan ja mielikuva seurakunnasta syntyy viestimistä. Samaa mieltä on Kohtaamisen kirkko -evankelis-luterilaisen kirkon toiminnan suunta (2014, 27). Tämä mielikuva seurakunnasta on monella nuorella aikuisella Halmeen (2008, 161) mukaan suvaitsematon ja vanhanaikainen. Tällainen mielikuva johtuu esimerkiksi siitä, miten ihmiset ajattelevat kirkon suhtautuvan tasa-arvo kysymyksiin.

Luottofillari-projektiin tuli mukaan myös sitä ikäryhmää (25–50 -vuotiaita), joka ei yleensä osallistu kirkon vapaaehtoistoimintaan. Urbani usko -tutkimuksen mukaan (Grönlund 2006, 118–119) nuoria aikuisia kiinnostaa vapaaehtoisuudessa ideologiset toimintamuodot, muiden auttaminen, yhteisöllisyys, näkyvät työn tulokset, toiminnan tehokkuus ja toiminnan johtamisessa osallisena oleminen. Luottofillari-projekti vastaakin juuri näihin toimintamuotoihin ja -tapoihin. Vastaa- jien mielikuvat projektin tarkoituksesta olivat moninaisia ja ideologisia. Projektin tarkoituksena nähtiin myös muiden auttaminen ja yhteisöllisyys. Pyörien kunnos- tus ja tavoitemäärä siunausmessuun toukokuussa antoivat näkyviä työn tuloksia ja onnistumisen kokemuksia. Tavoitteena oli, että projektin omistajuus olisi paja- laisilla. Tämän takia heillä tulisi olla kokemus projektin johtamisesta. Ainoa Ur- baani usko -tutkimuksen motivoiva toimintamuoto, joka ei tullut esille pajalaisten vastauksissa, oli toiminnan tehokkuus.

Haastateltavien mielikuvat projektin tarkoituksesta vaihtelivat paljon. Kaksi tee- maa esiintyi vastauksissa kuitenkin merkittävästi useimmiten: luottamus ja yhtei- söllisyys. Luottamuksella tarkoitettiin joko luottamusta pajalla tai luottamusta pyö- rien käyttäjiä kohtaan. Luottamuksen ajateltiin vaikuttavan myös kaupunkilaisten asenteisiin. Hyvillä teoilla ajateltiin olevan lisäksi yhteisöllisyyttä lisäävä vaikutus lähialueella. Putnam (2000) on samaa mieltä ja kutsuu tätä sateentekijävaiku- tukseksi (rainmaker effect). Sen mukaan kansalaisjärjestön toiminnan vaikutuk- sesta myös vähemmän aktiivisten kansalaisten luottamus voi kasvaa lähialueella. Luottofillari-toiminta herätti myös niissä vastaajissa positiivisia tunteita, kuten iloa, jotka eivät olleet osallistuneet pajatoimintaan tai nähneet yhtään Luottofillaria.

Moni pajalainen korosti toiminnan yhteisöllisyyttä vastauksissaan. Tämän lisäksi pajalla vaikutti olevan myös vertaistuellinen merkitys osalle pajalaisista. Kaksi pajalaisista kuvaili pajan positiivista ilmapiiriä pajan hengeksi ja yksi vastaajista suoraan yhteisöhengeksi. Hyypän (2002b, 57) tutkimuksen mukaan sosiaalista pääomaa voidaan kuvata yhteisöhengeksi. Yhteisöllisyyden kokemusten lisäksi moni pajalainen korosti luottamusta ja hyvää ilmapiiriä pajalla. Vastaajat kuvailivat myös sitä moninaista sosiaalista verkostoa, joka toiminnassa oli syntynyt. Putnamin (2000, 19) mukaan sosiaaliseen pääomaan kuuluu sosiaaliset verkostot, luottamus ja vastavuoroisuus. Vastavuoroisuus näkyi pajalla, mutta se ei noussut kellekään esiin haastatteluissa. Tutkimuksen perusteella voidaankin olettaa, että Luottofillari-pajalla on ollut toiminnan aikana sosiaalista pääomaa.

Vastaajista osan mielestä pajatoiminta voi toimia omaehtoisesti pajalaisten toimesta, seurakunnan ollessa vain tilan antaja. Tällaisen toiminnan syntyminen edellyttäisi kuitenkin alhaalta ylöspäin (bottom-up) syntynyttä yhteisöllisyyttä ja aktiivisuutta. Omaehtoista toimintaa ei synny siis ylhäältä alaspäin (top-down) seurakunnan toimesta. Hauta-ahon ja Tornivaaran (2009) tutkimus on samaa mieltä siitä, ettei aito yhteisöllisyys synny ylhäältä käsin. Thitzin (2013) väitöskirjatutkimuksen mukaan työntekijäkeskeistä toimintakulttuuria tulisi vähentää ja työntekijän tulisi olla toiminnan mahdollistaja. Tällöin seurakuntalaisten osallisuus ja toiminnan kehittämisessä mukana oleminen kasvavat. Mäkelän (2011, 22) mukaan osallisuus vahvistaa ihmisen valmiutta yhteisöllisyyteen.

Toiminnan omistajuutta ei määritelty Luottofillari-projektin aikana. Projektin yhtenä tavoitteena oli antaa omistajuuden kokemuksia pajalaisille. Pajalaisilla ja työntekijöillä oli eri käsityksiä siitä keille toiminnan omistajuus kuuluu. Yllättäen kuitenkin vain yksi pajalaisista vastasi selvästi projektin olevan hänen omansa. Kuitenkin neljä vastaajista kertoi projektin olevan kaikkien yhteinen. Usea vastaaja kertoi myös kysymättä siitä, keille toiminta tulisi jatkossa suunnata. Tästä pajalaisilla oli eriäviä mielipiteitä. Toiminnan nähtiin palvelevan parhaiten joko vastaanottokeskuksen asukkaita, vapaaehtoisia tai työkokeilussa olevia. Kaksi vastaajista ajatteli vapaaehtoisiin tai työkokeilussa oleviin keskittymisen sulkevan toisen ryhmän pois aktiivisesta toiminnasta. Toinen vastaaja katsoi asiaa vapaaehtoisten kannalta ja toinen työkokeilussa olevien puolelta. Kaksi vastaajaa ajatteli vastaanottokeskusyhteistyön ennemminkin tukevan monipuolista osaanottaja joukkoa. Vaikka Luottofillari-toiminnassa omistajuutta ei määritelty millekään ryhmälle, tulisi toimintaan kuitenkin saada tasapaino pajalaisten omistajuuden ja työntekijöiden tuen välillä.

Urbaani usko –tutkimuksen mukaan (Grönlund 2006, 129) seurakunnan vapaaehtoisista 63 prosenttia oli osallistunut seurakunnan toimintaan aktiivisesti jo nuorena ja 73 prosenttia koki saaneensa uskonnollisen kasvatuksen. Kuitenkin Luottofillari-toiminnassa oli mukana ihmisiä, joilla ei ollut paljon kokemusta seurakunnan toiminnasta. Vain 25 prosenttia vastanneista pajalaisista koki osallistuneensa seurakunnan toimintaan ennen pajalle osallistumista. Tästä voidaan tehdä johtopäätös, että Luottofillari-paja tavoittaa myös sen ikäisiä ihmisiä, jotka eivät

yleensä osallistu seurakunnan vapaaehtoistoimintaan ja myös niitä joilla ei ole aikaisempaa kokemusta seurakunnan toiminnasta. Luottofillari-paja tarjoaa siis matalan kynnyksen mukaan seurakunnan toimintaan. Moni pajalainen osallistui-kin muuhun seurakunnan toimintaan pajatoiminnan aikana. Yksi vastaajista, jolla ei ollut paljon aikaisempaa kokemusta seurakunnasta, alkoi vetämään omaa ryhmää seurakunnassa Luottofillari-projektin jälkeen.

Muuhun seurakunnan toimintaan tutustumisen lisäksi matalan kynnyksen toiminta on hyvä keino tutustua seurakunnan työntekijöihin. Seurakunnan työntekijät pitivät tärkeänä tutustumista pajalaisiin. Monen vastaajan mielestä seurakunnan työntekijöiden tuki voisi olla vielä aktiivisempaa. Varsinkin siinä vaiheessa, jos pajatoiminta suunnataan työkokeilussa oleville. Työkokeiluun tulevat tulisi perehdyttää kunnolla pajalle ja antaa heille mahdollisuus harjoitella työelämässä olemista kuten työajan noudattamista. Jos seurakunnalla ei ole mahdollisuutta tarjota heille työpaikkaa koejakson jälkeen olisi hyvä, että työntekijöillä olisi mahdollisuudet neuvoa ja tukea työkokeilussa olevia eteenpäin. Työkokeilujakson loputtua työntekijä voisi toimia saattajana seurakunnan työkokeilusta työelämään. Luottofillari-projektin loputtua työkokeilussa olevat jäivät työttöminä kotiin odottamaan mahdollista rahoitusta ja takaisin pajalle pääsemistä. Heillä ei ollut aikomusta hakea muita töitä.

Luottofillari-toiminnassa keskityttiin mainonnan osalta sosiaaliseen mediaan ja kirkon perinteiset viestintämuodot jäivät joiltain kohdin käyttämättä. Luottofillari-pajan olisi hyvä olla esillä esimerkiksi vapaaehtoistyön esitteessä.

Haastatteluun osallistuneilta tuli hyviä kehittämisideoita Luottofillari-toimintaan. Myös työntekijät ideoivat projektia muiden kysymysten yhteydessä. Luottofillari-projekti voitaisiin ottaa yhden ison työkokouksen aiheeksi. Hannukaisen ym. (2006, 129) mielestä myös kokousten tulisi olla yhteistä ajattelua ja innovointia, eikä vain tiedon yksipuolista jakamista. Koska kaikki työntekijät suhtautuivat Luottofillari-toimintaan positiivisesti ja osa piti sitä, jopa erittäin tärkeänä toimintamuotona, voisi useammalle kuin yhdelle työntekijälle antaa resursseja projektiin tai sitä voitaisiin ainakin kehittää yhdessä kokouksessa.

11.1 Oppimiskokemukset

Haastatteluita litteroidessani huomasin, että ensimmäisissä haastatteluissa en uskaltanut pitää tarpeeksi pitkää taukoa kysymysten ja vastausten välillä. Myöhemmissä haastatteluissa odotin, että haastateltava jotenkin lopetti vastauksensa, enkä tauon tultua heti siirtynyt seuraavaan kysymykseen. Ensimmäisten haastatteluiden jälkeen kysyin lopuksi myös, onko haastateltavalla vielä jotain lisättävää. Nämä seikat tuottivat lisämateriaalia. Jälkikäteen ajateltuna olisin ehkä tehnyt haastattelukysymyksistä avoimempia kuin tässä tutkimuksessa. Tämä olisi voinut olla tarkoituksenmukaisempaa, kun tutkitaan mielikuvia. Toisaalta myös joitain tarkentavia kysymyksiä olisi tarvittu. Jotta auttaminen ja avun vastaanottaminen olisi tullut ilmi haastatteluissa, olisi varmasti teeman liittyen pitänyt olla yksi haastattelukysymys.

Opinnäytetyöni teoriapohjaa tehdessäni huomasin, että siitä nousi monta teemaa työnäkyyni. Näen erityisen tärkeänä osallisuuden, joka vaikuttaa positiivisesti ihmisen identiteettiin ja mahdollistaa yhteisen toimintaympäristön syntymisen. Näen työntekijän toiminnan mahdollistajana ja pidän tärkeänä työntekijäkeskeisen toimintamallin vähentämistä seurakunnissa.

Haastatteluiden pohjalta pidän tärkeänä matalan kynnyksen toimintaa seurakunnassa, joka mahdollistaa myös muuhun toimintaan ja työntekijöihin tutustumisen. Tällöin uskonnollisten rituaalien ei tarvitse sisältyä toimintaan, mutta toiminta voi tapahtua kristinuskon perusarvojen pohjalta. Myös keskustelut voivat liittyä näihin arvoihin tai kristinuskon eri teemoihin.

11.2 Jatkotutkimusaiheet

Luottofillari-toiminnasta kuulleet henkilöt, jotka eivät olleet kuitenkaan itse osallistuneet toimintaan, kuvailivat mielikuviaan projektin tarkoituksesta. Mielenkiintoinen asia haastateltavien vastauksissa oli se, että yli 70-vuotiaat kuvailivat projektin tarkoituksen materialistisemmin kuin alle 70-vuotiaat. Heidän mielikuvansa toiminnan merkityksistä liittyivät itse polkupyörään. Yksi vastaajista pohti, että Luottofillari on upea ratkaisu henkilöille joilla ei ole pyörää. Hänen mielestään olisi hyvä, että ne joilla on mahdollisuus, kuten nuoret, käyttäisivät pyöriä. (AL1, Mies 76 vuotta.) Toinen vastaajista pohti, että Luottofillari antaa hyvän mahdollisuuden päästä pyöräilemään, jos ei ole rahaa ostaa kallista pyörää. (AL3, Nainen 70

vuotta). Yksi haastateltava pohti, että projektin tarkoitus on antaa ihmisille käyttöön polkupyöriä ilman rahaa ja näyttää, että kaupungissa voi elää ilman autoja. (AL6, Nainen 73 vuotta.) Näitä vastaajia nuorempi haastateltava pohti, että projektissa on kyse arkipäivän hyvistä teoista, jotka lisäävät tunnetta yhteisöllisyydestä. Hän veikkasi, että toimintaa on tehty yhdessä ja pohti, että sillä on jo itsessään merkitys. Vastaajan mielestä henkilöt, jotka saavat olla tekemässä yhdessä jotain hyödyllistä ovat keskimäärin onnellisempia kuin muut ihmiset. (AL5, Nainen 30 vuotta.) Johtopäätösten tekeminen siitä, kuinka ikä vaikuttaa henkilöiden käsitykseen projektin tarkoituksesta, olisi kuitenkin tarvinnut suuremman vastaajajoukon ja lisätietoja kuten henkilöiden koulutustasoa koskevat tiedot.

Mielenkiintoinen lisäkysymys haastateltaville pajalaisille olisi ollut: Mistä luulet niiden mielikuvien syntyneen, joita sinulla oli seurakunnasta, ennen toimintaan osallistumista? Kuudella kahdeksasta pajalaisesta ei ollut paljon aikaisempaa kokemusta seurakunnasta. Monella heistä oli kuitenkin mielikuva konservatiivisesta tai rituaaliseen toimintaan perustuvasta kirkosta. Kohtaamisen kirkko (2014, 27) toiminnan suunnan mukaan ihmisten mielikuvat kirkosta syntyvät mediasta tai kohtaamisista. Olisikin ollut mielenkiintoista kuulla vastaajilta, ajattelevatko he mielikuviansa syntyneen mediasta, vähäisistä kohtaamisista seurakunnan piirissä vai jostain muusta.

LÄHTEET

- Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Ryttylä: My Generation Oy.
- Ahlfors, Henna; Haapiainen, Timo-Matti; Jukko, Risto; Murtovuori, Jussi; Nummela, Irene; Peippo, Tiina; Pesonen, Marja; Rikkinen, Minna; Seppänen, Arja & Sten, Maria 2013. Aikuiset seurakuntalaisina. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Durkheim, Emile 1985. Itsemurha. Sosiologinen tutkimus. Suomentanut Seppo Randell. Helsinki: Tammi.
- Elenius, Antti 2007. Avaran diakonian puolustus. Teoksessa Antti Elenius & Kari Latvus (toim.). Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja, 158–176.
- Elenius, Antti & Latvus, Kari 2007a. Auttaminen, diakonia ja teologia. Teoksessa Antti Elenius & Kari Latvus (toim.). Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja, 11–33.
- Elenius, Antti & Latvus, Kari 2007b. Diakonian teologia – auttamisen teologia. Teoksessa Antti Elenius & Kari Latvus (toim.). Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja, 271–282.
- Erikson, Erik H. 1982. Lapsuus ja yhteiskunta. Suomentanut Esko Huttunen. Jyväskylä: Gummerus.
- Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana 2010. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli Raine (toim.) 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 26–44.
- Grönlund, Henrietta 2006. Nuoret aikuiset kirkon vapaaehtoistoiminnassa – Arvostukset, asenteet ja aktivointi. Teoksessa Teija Mikkola; Kati Niemelä &

Juha Petterson (toim.). *Urbaani usko. Nuoret aikuiset, usko ja kirkko.* Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 96. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 118–133.

Grönlund, Henrietta & Pessi, Anne Birgitta 2011. *Julkista vai kansalaisyhteiskunnan apua? Auttaminen Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa.* Teoksessa Anne Birgitta Pessi & Juho Saari (toim.). *Hyvien ihmisten maa: auttaminen kilpailukyky-yhteiskunnassa.* Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 229–247.

Halme, Lasse; Mikkola, Teija; Niemelä, Kati & Petterson, Juha 2006. *Johdanto.*

Teoksessa Teija Mikkola; Kati Niemelä & Juha Petterson (toim.). *Urbaani usko. Nuoret aikuiset, usko ja kirkko.* Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 96. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 6-22.

Halme, Lasse 2008. *Uskonto ja kasvatus vuorovaikutuksena.* Helsinki: LK-kirjat.

Hauta-aho, Henna & Tornivaara, Sanna-Maaria 2009. *Kirkosta kiinni!* Helsinki: Kirjapaja.

Harisalo, Risto & Ensio, Miettinen 2010. *Luottamus pääomien pääoma.* Tampere: Tampere University Press.

Hannukainen, Timo; Kilpi, Esko; Nikiforow, Roman & Slotte, Sebastian 2006. *Johdattamisen kuntokoulu. Vuorovaikutuksella laadun läpimurtoon.* Helsinki: Talentum.

Hassi, Lotta; Maila, Reetta & Paju, Sami 2012. *Experimentation Manual. The hands-on guide to Experimentation-Driven Innovation. Preview version.* Helsinki: Aalto University.

Heikkinen, Hannu L. T. 2010. *Toimintatutkimus – Toiminnan ja ajattelun taitoa.* Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle.* 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 214–229.

Helsingin seurakunnat 2012. *Alppilan kirkko.* Viitattu 27.9.2015. <http://www.helsinginkirkot.fi/fi/kirkot/alppilan-kirkko>

Hyyppä, Markku 2002a. Elinvoimaa yhteisöstä: sosiaalinen pääoma ja terveys.

Jyväskylä: PS-kustannus.

Hyyppä, Markku 2002b. Kuorossa elämä pitenee. Sosiaalinen pääoma ja ter-

veys. Teoksessa Petri Ruuskanen (toim.). Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi: näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille. Jyväskylä: PS-kustannus, 28–59.

Hyyppä, Markku 2005. Me-hengen mahti. Jyväskylä: PS-kustannus. Ilmonen, Kaj

2002. Luottamus paikallisiin instituutioihin ja sosiaalisiin verkostoihin. Teoksessa Petri Ruuskanen (toim.). Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi: näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille. Jyväskylä: PS-kustannus, 136–157.

Jyväskylän yliopisto Kielikeskus i.a. Ryhmän määrittelyä. Viitattu 19.2.2015.

https://kielikompassi.jyu.fi/puheviestinta/tietomajakka/maja_viestintaryhmassa_maarittely.shtml

Kallion seurakunnan strategia 2013–2016.

Kananen, Jorma 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: miten kirjoitan kva-

litatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kangaspunta, Seppo 2011. Traditionaalista yhteisöstä verkkoyhteisyyteen. Teok-

sessä Seppo Kangaspunta (toim.). Yksilöllinen yhteisöllisyys. Avaimia yhteisöllisyyden muutoksen ymmärtämiseen. Tampere: Tampere University Press, 15–34.

Kirkkolaki 1993/1054. Viitattu 21.9.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054>

- Kirkon tiedotuskeskus 2008. Helsingin seurakunnista 12 yhdistyy vuoden 2011 alusta. Viitattu 10.5.2015. <http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/1EEDD2D14C76A60FC225741800493D01?OpenDocument&lang=FI>
- Kohtaamisen kirkko. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toiminnan suunta vuoteen 2020. Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 7. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Kopperi, Kari 2007. Miksi rakastaa lähimmäistä? Luterilaisen diakonian teologian lähtökohtia. Teoksessa Antti Elenius & Kari Latvus (toim.). Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja, 143–157.
- Kouvo, Antti 2014a. Luottamuksen lähteet. Vertaileva tutkimus yleistynyttä luottamusta synnyttävistä mekanismeista. Turku: Turun yliopisto. Akateeminen väitöskirja.
- Kouvo, Antti 2014b. Sosiaaliset verkostot. Teoksessa Jani Erola & Pekka Räsänen (toim.). Johdatus sosiologian perusteisiin. Helsinki: Gaudeamus Oy, 137–149.
- Kuula, Arja 1999. Toimintatutkimus. Kenttätöytä ja muutospyrkimyksiä. Tampere: Vastapaino.
- Laine, Timo 2010. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 3. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Luther, Martti 1981. Kristityn vapaudesta. Suomentanut Tuomo Mannermaa. Helsinki: SLEY-Kirjat Oy.
- Malkavaara, Mikko & Yeung, Anne Birgitta 2007. Altruismi – moraalinen idea vai käytännön arkea. Teoksessa Kari Latvus; Anne Birgitta Yeung; Raija

- Pyykkö & Jouko Karjalainen (toim.). Diakonian tutkimus. Helsinki: Diakonian tutkimuksen seura ry, 50–56.
- Malkavaara, Mikko 2011. Osallisuus, kirkko ja sen teologia. Teoksessa Suvielise Nurmi & Kaisa Rantala (toim.). Näyn ja kuulun: lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: PTK, 109–135.
- Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategiaa vuoteen 2015 laatineen työryhmän mietintö. Sarja C 2007:10. Helsinki: Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskushallinto.
- Moilanen, Pentti & Rähä, Pekka 2010. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.). Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 46–69.
- Mäkelä, Jukka 2011. Osallisuuden merkitys lapsen ja nuoren kehitykselle. Teoksessa Suvielise Nurmi & Kaisa Rantala (toim.). Näyn ja kuulun: lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: PTK, 13–23.
- Niemelä, Kati 2006. Nuorten aikuisten suhde kirkkoon. Teoksessa Teija Mikkola; Kati Niemelä & Juha Petterson (toim.). urbaani usko. Nuoret aikuiset, usko ja kirkko. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 96. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 43–65.
- Oravasaari, Tomi & Pessi, Anne Birgitta 2011. Suomalaisen altruismin tyypit. Kolme auttamisen muotokuvaa. Teoksessa Anne Birgitta Pessi & Juho Saari (toim.). Hyvien ihmisten maa: auttaminen kilpailukyky-yhteiskunnassa. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 71–90.

- Pennington, Donald C. 2005. Pienryhmän sosiaalipsykologia. Suomentanut Marja Ahokas. Helsinki: Gaudeamus.
- Pessi, Anne Birgitta & Saari, Juho 2011. Auttaminen kilpailukyky-yhteiskunnassa. Teoksessa Anne Birgitta Pessi & Juho Saari (toim.). Hyvien ihmisten maa: auttaminen kilpailukyky-yhteiskunnassa. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 15–39.
- Putnam, Robert D. 2000. Bowling alone: the collapse and revival of American community. New York: Simon & Schuster paperbacks.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Rantala, Kaisa 2011. Osallisuuden kokemuksia ja kokeiluja seurakunnissa. Teoksessa Suvielise Nurmi & Kaisa Rantala (toim.). Näyn ja kuulun: lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: PTK, 138–181.
- Saastamoinen, Mikko 2009. Aikalaiskeskustelua yhteisöllisyydestä. Teoksessa Karin Filander & Marjatta Vanhalakka-Ruoho 2009. Yhteisöllisyys liikkeessä. Aikuiskasvatuksen 48. vuosikirja. Jyväskylä: Kansanvalistusseura, 33–66.
- Saastamoinen, Mikko 2011. Intensiivistyvä yksilöllistyminen ja sosiaalisuuden muuttuvat muodot. Teoksessa Seppo Kangaspunta (toim.). Yksilöllinen yhteisöllisyys. Avaimia yhteisöllisyyden muutoksen ymmärtämiseen. Tampere: Tampere University Press, 61–91.
- Sakasti i.a. Sosiaalisen median haasteet kirkolle. Viitattu 8.1.2016. sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content42360E
- Sarajärvi, Anneli & Tuomi, Jouni 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.. Aamenesta öylättiin. Diakonia. Viitattu 23.9.2015. <http://www.evli2.fi/sanasto/index.php/Diakonia>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015a. Sosiaalinen osallisuus. Viitattu 16.1.2016. <https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/sokra/tutkimustietoa-osallisuudesta/osallisuus>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015b. Osallisuus. Viitattu 16.1.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>
- Toiviainen, Marjaana 2015. Tanssiva Jumala, Hesekielin krysoliittipyörät ja outo, omituinen kirkkomme. Viitattu 21.8.2015. <http://kirkonkellari.fi/tanssiva-jumala-hesekielin-krysoliittipyorat-ja-outo-omituinen-kirkkomme/>
- Thitz, Päivi 2013. Seurakunta osallisuuden yhteisönä. A Tutkimuksia 40. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Itä-Suomen yliopisto. Akateeminen väitöskirja.
- van der Meer, Job 2003. Rain or Fog? An Empirical Examination of Social Capital's Rainmaker Effects. Teoksessa Marc Hooghe & Dietlind Stolle (toim.). Generatin Social Capital. Civil Society and Institutions in Comparative Perspective. New York: Palgrave MacMillan, 133-151.
- Virtanen, Petri 2009. Projektin strategian toteuttajana. Helsinki: Tietosanoma.

LIITE 1: TUTKIMUSKYSYMYKSET

PAJALAISILLE

-Perustiedot: ikä, sukupuoli, kuinka usein käynyt

-Mitä tulee mieleen, kun sanon Luottofillari?

-Miksi olet ollut mukana?

(Kuvaile, mitä itse saat projektista.)

-Mistä sinun mielestäsi projektissa on kyse?

-Onko käsityksesi seurakunnasta muuttunut, oltuasi mukana pajatoiminnassa?

Jos on niin miten?

-Kun olet fillaripajalla, koetko osallistuvasi mukaan seurakunnan toimintaan?

Miksi?

-Fillaripaja osana seurakunnan toimintaa on herättänyt keskustelua puolesta ja vastaan. Mitä ajatuksia tästä herää?

-Kenen projekti mielestäsi on? Miksi?

-Mitä ajatuksia tai toiveita sinulla on toiminnan jatkon suhteen? Parannusehdotuksia?

TYÖNTEKIJÖILLE

-Perustiedot: ikä, sukupuoli, ammattinimike

-Mitä tulee mieleen, kun sanon Luottofillari?

-Mistä sinun mielestäsi projektissa on kyse?

-Fillaripaja osana seurakunnan toimintaa on herättänyt keskustelua puolesta ja vastaan. Mitä ajatuksia tästä herää?

-Kenen projekti mielestäsi on? Miksi?

Onko ollut sellainen olo, että projektiin saa tulla mukaan? Miksi?

FACEBOOK-RYHMÄLLE

-Perustiedot: ikä, sukupuoli

-Mitä tulee mieleen, kun sanon Luottofillari?

-Millainen mielikuva sinulla on pajasta? Ketä siellä työskentelee? Miten pyörät valmistuvat?

-Mistä sinun mielestäsi projektissa on kyse?

-Fillaripaja osana seurakunnan toimintaa on herättänyt keskustelua puolesta ja vastaan. Mitä ajatuksia tästä herää?

-Oletko osallistunut toimintaan jotenkin? Jos olet niin miten?

-Jos haluaisit osallistua toimintaan niin mikä saisi sinut tulemaan paikalle?

-Millaisena sinun näkemyksesi mukaan toiminta voisi jatkua?

ALPPILAN ASUKKAILLE

-Perustiedot: ikä, sukupuoli

-Mitä tulee mieleen, kun sanon Luottofillari?

-Mistä sinun mielestäsi projektissa on kyse?

-Fillaripaja osana seurakunnan toimintaa on herättänyt keskustelua puolesta ja vastaan. Mitä ajatuksia tästä herää?